

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Vývoj hospodaření vybrané obce
Nikola Eliášová

Bakalářská práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola Eliášová**
Osobní číslo: **E16274**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Vývoj hospodaření vybrané obce**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zhodnotit vývoj hlavních položek hospodaření vybrané obce.

Osnova:

- Vysvětlení základních pojmů souvisejících s hospodařením městyse.
- Charakteristika vybraného městyse.
- Analýza hlavních položek hospodaření městyse ve vybraných letech.
- Shrnutí poznatků a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KADERÁBKOVÁ, J; PEKOVÁ, J. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Jan Černohorský, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **3. září 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.4.2019

Nikola Eliášová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce, panu doc. Ing. Janu Černohorskému, Ph.D. za cenné rady a připomínky při zpracování této práce. Mé poděkování patří také panu starostovi Pavlu Eliášovi a paní účetní Aleně Kučerové za poskytnuté informace k analýze hlavních položek hospodaření městyse České Heřmanice. V neposlední řadě náleží mé poděkování rodině za podporu a trpělivost.

ANOTACE

Cílem práce je zhodnotit vývoj hospodaření městyse České Heřmanice. Na začátku práce je charakterizována obec, její orgány a hospodaření s majetkem. Další část se věnuje rozpočtu, jeho funkcím a rozpočtovému procesu. Následně je rozebrána struktura příjmů a výdajů tvořící rozpočty obcí. Práce dále pojednává o institutu přezkumu hospodaření a sestavování závěrečného účtu. V neposlední řadě je součástí práce stručná charakteristika městyse České Heřmanice. Práce je především zaměřena na zhodnocení vývoje hospodaření městyse v letech 2010-2017. Detailněji je rozebrána strukturu příjmů a výdajů v letech 2010, 2013 a 2017. Závěr práce obsahuje shrnutí poznatků a doporučení.

KLÍČOVÁ SLOVA

obce, hospodaření, rozpočty obcí, městys České Heřmanice, analýzy příjmů a výdajů

TITLE

The Economic Development of Selected Municipality

ANNOTATION

The aim of the thesis is to evaluate the development of the economy of the township of České Heřmanice. At the beginning of the work, the municipality, its bodies and property management are characterized. The next part deals with the budget, its functions and the budget process. Subsequently, the structure of incomes and expenditures forming budgets of municipalities is analyzed. The thesis also discusses the institute of reviewing the management and compiling the final account. Last but not least, the thesis includes a brief description of the township of České Heřmanice. The work mainly focuses on the evaluation of the town economy in 2010-2017. The structure of incomes and expenditures in 2010, 2013 and 2017 is discussed in more detail. The conclusion contains a summary of findings and recommendations.

KEYWORDS

municipalities, economy, municipal budgets, township of České Heřmanice, analyses of incomes and expenses

OBSAH

Seznam obrázků	8
Seznam tabulek	9
Seznam zkratk	10
Úvod	11
1 Charakteristika obce, orgány a komunální organizace.....	12
1.1 Obec	12
1.1.1 Druhy obcí v ČR.....	13
1.1.2 Orgány obce.....	14
1.1.3 Komunální organizace	15
1.2 Hospodaření obce	16
2 Rozpočet obce.....	18
2.1 Charakteristika rozpočtu	18
2.1.1 Rozpočtový proces.....	19
2.1.2 Příjmy rozpočtu obce	21
2.1.3 Výdaje rozpočtu obce	26
2.2 Kontrola hospodaření.....	29
2.3 Monitoring hospodaření obcí.....	31
3 Městys České Heřmanice	32
4 Analýza hlavních položek hospodaření městyse ve vybraných letech	33
4.1 Příjmy, výdaje a salda rozpočtů v letech 2010-2017	33
4.2 Struktura příjmů ve vybraných letech.....	36
4.3 Struktura výdajů ve vybraných letech	41
5 Shrnutí poznatků a návrh doporučení.....	50
Závěr	54
Použitá literatura	57

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2010-2017.....	34
Obrázek 2: Vývoj salda rozpočtů v letech 2010-2017.....	35
Obrázek 3: Struktura příjmů v roce 2010	36
Obrázek 4: Struktura příjmů v roce 2013	37
Obrázek 5: Struktura příjmů v roce 2017	39
Obrázek 6: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2010.....	41
Obrázek 7: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2013.....	42
Obrázek 8: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2017.....	44
Obrázek 9: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2010.....	45
Obrázek 10: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2013.....	47
Obrázek 11: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2017.....	48

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Struktura příjmů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly.....	37
Tabulka 2: Struktura příjmů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly.....	38
Tabulka 3: Struktura příjmů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly.....	40
Tabulka 4: Struktura výdajů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly	42
Tabulka 5: Struktura výdajů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly	43
Tabulka 6: Struktura výdajů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly	45
Tabulka 7: Struktura výdajů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly	46
Tabulka 8: Struktura výdajů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly	48
Tabulka 9: struktura výdajů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly	49

SEZNAM ZKRATEK

PO	Příspěvková organizace
ČR	Česká republika
RUD	Rozpočtové určení daní
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
SIMU	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů
EU	Evropská unie

ÚVOD

Obec, jako základní jednotka územní samosprávy, vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Obce jsou ze zákona povinny poskytovat řadu statků a služeb pro své občany. Je klíčové rozpoznat potřeby občanů a zároveň efektivně vynakládat veřejné prostředky.

Rozpočet je podstatným nástrojem finančního hospodaření obce. Je důležité se zaměřit nejen na jeho samotné plánování, sestavování, ale i plnění v průběhu rozpočtového roku. Do rozpočtu se zahrnují běžné, každoročně se opakující příjmy a výdaje. Vedle toho je nezbytné přemýšlet i v delším časovém horizontu a do rozpočtů popřípadě zahrnout i mimořádné příjmy a výdaje určené k financování především investičních projektů, které přispějí k celkovému rozvoji obce. Obce při svém hospodaření musí operovat i se skutečností, že většina daňových příjmů nestačí k pokrytí nákladů na financování, ať už investičních či neinvestičních projektů. Obce jsou často odkázány na čerpání transferů a dotací různých druhů.

Po skončení rozpočtového roku je nezbytná závěrečná kontrola hospodaření. Jeden z mnoha kontrolních nástrojů, který poskytuje informace o hospodaření obce jako celku, je analýza hospodaření. Analýza představuje zdroj informací, díky kterému jsme schopni posoudit stav finančního zdraví obce a zároveň vytváří nezbytný předpoklad pro budoucí rozhodování. Pro analýzu byl zvolen městys České Heřmanice.

Městys jsem si vybrala především z důvodu, že mě jako běžného občana zajímá, zda a jak efektivně je schopen městys hospodařit. Mimo to, jsem na úřadu městyse absolvovala odbornou praxi již v průběhu studia na střední škole, a při výběru místa praxe při studiu na vysoké škole byl městys opět jasnou volbou. Měla jsem již tedy dvakrát možnost nahlédnout do prostředí úřadu, a především oblast hospodaření městyse byla středem mého zájmu.

Na základě výše uvedeného je cílem bakalářské práce zhodnotit vývoj hlavních položek hospodaření obce.

Ke splnění hlavního cíle je nutné splnit parciální cíle:

- vysvětlit základní pojmy související s hospodařením městyse;
- charakterizovat vybraný městys;
- provést analýzu hlavních položek hospodaření městyse ve vybraných letech;
- shrnout získané poznatky a navrhnout možná doporučení.

1 CHARAKTERISTIKA OBCE, ORGÁNY A KOMUNÁLNÍ ORGANIZACE OBCE

V první kapitole si uvedeme charakteristické znaky obce a předpoklady fungování obce jako základní jednotky územní samosprávy. Vyjmenujeme si orgány obce a některé pravomoci ovlivňující hospodaření obce. V neposlední řadě se zmíníme o komunálních organizacích. V závěru se kapitola věnuje právům a povinnostem, kterými obec při hospodaření s majetkem disponuje.

1.1 Obec

Z hlediska samosprávy existuje v ČR dvoustupňový systém, jehož základní územní jednotkou je obec. Druhý stupeň zastupují vyšší územní správní celky neboli kraje. Obec je vždy součástí vyššího územního celku, tedy kraje.¹

Charakteristickými znaky obce jsou:

- vlastní území;
- společenství občanů obce;
- právo na samosprávu;
- vystupování v právních vztazích svým jménem a na vlastní odpovědnost;
- péče o všestranný rozvoj obce;
- hospodaření podle vlastního rozpočtu a vlastnictví majetku.²

Z výše uvedených znaků, kromě jiného, tedy vyplývá, že „*obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“³

Aby mohla územní samospráva úspěšně plnit své funkce (jak samosprávní, tak přenesenou), je nutné ji vytvořit potřebné **legislativní a ekonomické předpoklady**.⁴ Legislativou rozumíme především potřebné zákony, které vytvářejí prostředí pro fungování a činnost obce a umožňují

---

¹ ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1993, částka 1, str. 3-16. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

² KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 19

³ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 20

obci vykonávat všechny její funkce a vymezují její autonomii, rozhodovací pravomoci, ale i odpovědnost.⁵ Máme na mysli Ústavu České republiky a další navazující zákony, například zákon o obcích. Vedle toho obce disponují právem vydávat v mezích zákona vlastní, tzv. podzákoné předpisy.

Mezi důležité ekonomické předklady fungování územní samosprávy řadíme vlastnictví majetku a právo hospodařit s ním, možnost získat na základě svého rozhodnutí vlastní finanční prostředky a právo sestavit vlastní rozpočet, podle kterého následně územně samosprávný celek hospodaří.⁶

1.1.1 Druhy obcí v ČR

Podle rozsahu výkonu přenesené působnosti rozlišujeme v ČR následující kategorie obcí: „obec“, „obec s matričním úřadem“, „obec se stavebním úřadem“, „obec s pověřeným úřadem“ a „obec s rozšířenou působností“.⁷

V dalším pojetí může obec jako jednotka územní samosprávy nabývat různých úrovní. „Obec“ v užším pojetí bývá nejčastěji chápána jako obec venkovského charakteru.⁸ Tato nejnižší úroveň obce však není z pohledu práva přesně definována. Za splnění určitých podmínek může být obec prohlášena za:

- městyse – podle zákona o obcích „*je obec městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády*“ a představuje přechod mezi obcí v užším pojetí a městem;
- město – zákon o obcích stanoví, že „*obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády*“;
- případně za statutární město.⁹

---

⁵ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 65

⁶ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 21

⁷ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 28

⁸ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 55

⁹ Tamtéž, s. 54

1.1.2 Orgány obce

Zastupitelstvo hraje důležitou roli při výkonu a správě záležitostí, které spadají do samostatné působnosti obce. Správa obce není jen záležitostí zastupitelstva, ale na její správě se podílí i další orgány. Mezi tyto orgány řadíme radu obce, starostu, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Pravomoci orgánů jsou stanoveny zákony. Pro potřeby této bakalářské práce se více seznámíme se zastupitelstvem a radou obce, neboť oba tyto orgány mají v oblasti hospodaření obce značné pravomoci.

Zastupitelstvo obce je kolektivní volený orgán. Počet členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel a na velikosti územního obvodu.¹⁰ Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Z členů zastupitelstva jsou pak voleny další orgány, a to konkrétně starosta a rada obce. Podle zákona o obcích: „*zastupitelstvo obce může rozhodovat ve všech samosprávních záležitostech, kromě těch, které patří do rozhodovacích pravomocí zastupitelstva kraje jako vyššího územního samosprávného celku.*“

Zastupitelstvu jsou vyhrazeny pravomoci podle § 84 a 85 zákona o obcích. V rámci této bakalářské práce si vyjmenujeme příklady pravomocí, které ovlivňují hospodaření obce. Zastupitelstvu je vyhrazeno: „*schvalovat program rozvoje města; schvalovat rozpočet, závěrečný účet obce a účetní závěrku obce sestavenou k rozvahovému dni; zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce; zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny; apod.*“¹¹ V pravomoci zastupitelstva je také rozhodovat o majetkových záležitostech obce. Jedná se například o pravomoci: „*nabytí a převod hmotných nemovitých věcí, včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce; poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce; poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nad 50 000 Kč v jednotlivém případě fyzickým nebo právnickým osobám a uzavření veřejnoprávních smluv o jejich poskytnutí.*“¹²

---

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 86

¹¹ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbirka zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹² Tamtéž

Povinností zastupitelstva obce je zřídit finanční a kontrolní výbor.¹³ Finančnímu výboru náleží pravomoc kontrolovat hospodaření s majetkem obce, včetně finančních prostředků v rámci hospodaření a zároveň plnit další úkoly, kterými ho pověří zastupitelstvo obce. Mezi pravomoci kontrolního výboru patří kontrola plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a dodržování právních předpisů apod.¹⁴

Rada obce je podle zákona o obcích: „výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce.“ Na rozdíl od zastupitelstva není volena občany, ale zastupitelstvem. Rada obce se volí pouze v takovém případě, pokud má zastupitelstvo dané obce více jak 15 členů (včetně). Vedle zastupitelstva obce disponuje také rada značnými pravomocemi v oblasti hospodaření. Zmíníme si například: „pravomoc zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu; provádět rozpočtová opatření podle usnesení zastupitelstva obce; schvalovat účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni.“¹⁵

1.1.3 Komunální organizace

Prvním typem komunální organizace jsou **organizační složky obce**. Organizační složky obce jsou zřizovány za účelem hospodárnějšího a efektivnějšího využívání majetku obce či k zabezpečení veřejně prospěšných činností. Tyto organizace nemají právní subjektivitu, v právních vztazích vystupují jménem obce, která ji zřídila. Dohled na těmito organizacemi provádí starosta nebo tajemník obce. Příjmy a výdaje organizačních složek jsou součástí rozpočtu obce.¹⁶ Podle § 24 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, vzniká organizační složka rozhodnutím zastupitelstva obce. Vznik organizační složky dokládá obec vydáním zřizovací listiny. Ke splnění svých činností, může obec ve své působnosti vedle organizačních složek zakládat **příspěvkové organizace**. Příspěvkové organizace (PO) mají na rozdíl od organizačních složek právní subjektivitu jako samostatná právnická osoba. Vyžaduje to rozsah, struktura a složitost činností, které vykonávají. Obec zřizuje PO ve své samostatné působnosti. Zřizování je v plné pravomoci

---

¹³ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 28

¹⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 93

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 222

zastupitelstva a o jejím vzniku vydává zastupitelstvo zřizovací listinu.¹⁷ PO sestavuje rozpočet (plán výnosů a nákladů na rozpočtový rok) a střednědobý výhled, který schvaluje obec. Vedle prostředků získaných z vlastní činnosti PO přijímá zároveň finanční prostředky z rozpočtu obce a dalších zdrojů (dary, dotace apod.)

1.2 Hospodaření obce

Základní principy hospodaření obce vycházejí z ústavního zákona č. 1/1993 Sb., čl. 101, odst. 3 Ústavy České republiky, podle kterého jsou obce „*veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*“

Mezi důležité ekonomické předpoklady fungování obce patří vlastnictví majetku a právo hospodařit s ním. Samotné hospodaření obce s majetkem právně upravuje především zákon o obcích. Majetek, který obec vlastní, může mít formu nemovitosti (budovy, půda), movité věci (stroje, zařízení) nebo nehmotného majetku (práva duševního vlastnictví, ochranné známky), majetkových práv (pohledávky) či finanční investice (cenné papíry, peníze).¹⁸ „*Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku a zároveň a zároveň musí být majetek chráněn před zničením, poškozením, odcizením a zneužitím.*“¹⁹ Jedním způsobem, jak majetek ochránit, je jeho pojištění.

Obce mají plnou právní subjektivitu, mají možnost vstupovat do smluvních vztahů a uplatňovat svá vlastnická práva. O způsobu využívání majetku ve vlastnictví obce rozhoduje zejména zastupitelstvo. Obce mohou za určitých podmínek majetek pronajímat, prodávat, darovat, zapůjčit nebo propachtovat.²⁰

Majetek, který obec vlastní, primárně slouží k veřejně prospěšným účelům, tím máme na mysli především zabezpečování veřejných statků pro své občany. Dále může obec využít majetek k výkonu vlastní samosprávy. Obec majetek vkládá do svých neziskových organizací (v ČR

---

¹⁷ BÝMA, Miroslav. Postup při zřizování příspěvkové organizace. *Moderní obec* [online]. 2008 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/postup-pri-zrizovani-prispevkove-organizace/>

¹⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 209

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

²⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 170

zejména do organizačních složek či PO).²¹ Vedle neziskových organizací může obec majetek vložit i do ziskových obchodních společností s cílem získat další příjmy do svého rozpočtu. Jedná se především o majetek, který obec bezprostředně nepotřebuje k zabezpečování veřejných potřeb. V neposlední řadě může obec využít majetek jako ručení za úvěr (ručení majetkem je omezeno) a zajistit si snadnější přístup k návratným zdrojům financování.

Pro efektivní hospodaření s majetkem je nutná jeho správná evidence a ocenění. Majetek je předmětem inventarizace. Inventarizace má za úkol porovnat evidovaný majetek se skutečností. Inventarizací se zjišťuje skutečný stav veškerého majetku a ověřuje se, zda skutečný stav odpovídá stavu majetku v účetnictví.²²

Příjmy z hospodaření majetku tvoří významnou část příjmové stránky každého municipálního rozpočtu, proto by obce měly hospodaření s majetkem věnovat patřičnou pozornost, zvelebovat ho a při jeho správě vycházet z dlouhodobých strategií a priorit obce.²³ Z dlouhodobého hlediska jsou tyto příjmy poměrně stabilní.

---

²¹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 70

²² VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2018, s. 15

²³ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 215

2 ROZPOČET OBCE

Druhá kapitola se zabývá základními aspekty obecního rozpočtu, popisuje jeho funkce a charakterizuje jednotlivé fáze rozpočtového procesu. Dále se v kapitole rozebírá struktura příjmů a výdajů rozpočtu obce, především z pohledu rozpočtové skladby. V neposlední řadě se věnuje kapitola institutu přezkumu hospodaření, závěrečnému účtu obce a na závěr je stručně popsán monitoring hospodaření obcí.

2.1 Charakteristika rozpočtu

Rozpočet obce je důležitým článkem v soustavě veřejných rozpočtů a zároveň nástrojem finančního hospodaření obce. Na rozpočet obce můžeme nahlížet z různých hledisek, nejčastěji jako na decentralizovaný peněžní fond, ve kterém se soustřeďují různé druhy příjmů, které jsou následně přerozdělovány a používány na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalentnosti.²⁴ Z účetního hlediska je rozpočet bilancí příjmů a výdajů za dané rozpočtové období. Rozpočet je také důležitým „*finančním plánem, jímž se řídí financování činností územního samosprávného celku (obce)*.“²⁵ V neposlední řadě je rozpočet obce nástrojem prosazování, financování a zabezpečení cílů komunální politiky na území dané obce. Rozpočet se zpracovává a třídí podle platné rozpočtové skladby dle aktuální vyhlášky Ministerstva financí.

Rozpočet obce plní následující důležité funkce:

- alokační – je na úrovni obce jako jednotky územní samosprávy rozhodující. Finanční prostředky z územních rozpočtů slouží k zabezpečení různých veřejných statků a dochází tak k uspokojení potřeb lokálního charakteru;
- redistribuční – prostřednictvím finančním prostředkům, které jsou přerozdělovány (distribuovány) v rámci rozpočtové soustavy, je možné ovlivnit rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj v obcích;

---

²⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 51

²⁵ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

- stabilizační – činnostmi územní samosprávy je ovlivňována celková kvalita života a růst ekonomického potenciálu na území dané obce.²⁶

Financování hospodaření obce se vedle rozpočtu obce řídí **střednědobým rozpočtovým výhledem obce**, v jehož souladu obec sestavuje rozpočet. „*Střednědobý výhled rozpočtu je nástrojem územního samosprávného celku a svazku obcí sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.*“²⁷

Střednědobý výhled se sestavuje alespoň ve čtyřech základních ukazatelích: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky.²⁸ Hlavní přínos střednědobého výhledu spatřujeme v tom, že obec uvažuje o finančních prostředcích v delším časovém horizontu a umožňuje zajištění lepšího plánování výdajů a v neposlední řadě působí jako prevence vysokého zadlužení obce.

2.1.1 Rozpočtový proces

S rozpočtem úzce souvisí **rozpočtový proces**. Rozpočtový proces obcí je vymezen zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Rozpočet obce se sestavuje na jeden rok a toto období je v ČR shodné s rokem kalendářním, kdežto rozpočtový proces přesahuje jeden kalendářní rok (zpravidla zasahuje do několika let).

Rozpočtový proces tvoří čtyři následující fáze:

- příprava;
- projednání a schvalování;
- hospodaření;
- následná kontrola.²⁹

---

²⁶ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 214

²⁷ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

²⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 66

²⁹ SEMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 37

V jednom kalendářním roce je rozpočet na příští rok ve fázi přípravy a schvalování, současný rozpočet je ve fázi plnění a rozpočet minulého roku ve fázi kontroly.

První fáze rozpočtového procesu je **příprava návrhu rozpočtu**. V této fázi dochází ke zmapování potřeb s ohledem na rozpočtový výhled obce. V ČR je při sestavování rozpočtu využíváno mnoho metod. Nejvíce je ze strany obcí aplikována metoda přírůstková. Jako základ je používán rozpočet minulého období, který se nadále upravuje. Důležitý je odhad a stanovení meziročních změn.³⁰ Tato metoda je nejběžnější, nejjednodušší a nejrychlejší. Mezi komplexnější přístupy ke sestavování rozpočtu řadíme tzv. přístup nulové základny, performance budgeting (rozpočtování dle výsledku) a metodu programového rozpočtování.³¹ V současné době je využívána i metoda participativního rozpočtování, která umožňuje, aby se občané obce zapojili do rozhodování o rozvoji své obce.

Podle zákona č. 250/2000 Sb. se rozpočet sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. „*Může být schválen jako přebytkový, jestliže některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech nebo jsou-li určeny ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let. Jako schodkový ho lze schválit pouze v případě, že schodek bude možné uhradit finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů obce.*“³² Výsledkem přípravné fáze je návrh rozpočtu na daný rozpočtový rok, který je v případě obcí zveřejněn před jeho projednáním v zastupitelstvu, aby se k němu občané měli možnost vyjádřit.

Následuje fáze **projednávání a schvalování rozpočtu**. Samotné schvalování rozpočtu patří do výlučné pravomoci obecního zastupitelstva. Schválený rozpočet představuje množinu závazných ukazatelů, které se následně rozepisují podle podrobné rozpočtové skladby.

V průběhu rozpočtového roku dochází při **hospodaření** k nesrovnalostem mezi rozpočtem a skutečností. Důvodem nesrovnalostí jsou především změny ve vnitřním a vnějším prostředí obce. Dotýkají-li se tyto změny výše zmíněných hodnot závazných ukazatelů, přistoupí obec k zavedení tzv. rozpočtového opatření.³³ V případě potřeby schválí rozpočtové opatření

---

³⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 53

³¹ Tamtéž, s. 54

³² ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

³³ VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2018, s. 32

zastupitelstvo. Zpravidla (v běžných případech) deleguje zastupitelstvo tuto pravomoc na radu, a tedy rada provádí rozpočtová opatření podle usnesení zastupitelstva obce.

V poslední fázi rozpočtového cyklu, **kontrole hospodaření**, je třeba provést mnoho kroků, které jsou vymezeny zákonem. Je nezbytné tyto kroky stihnout ve stanových termínech. Zejména je třeba sestavit účetní závěrku, sestavit závěrečný účet a nechat si přezkoumat hospodaření. Následuje zveřejnění návrhu závěrečného účtu, projednání a schválení závěrečného účtu a účetní závěrky a v posledním kroku se zpracovává protokol o schválení účetní závěrky.³⁴

2.1.2 Příjmy rozpočtu obce

Rozpočtová skladba upravuje závazný způsob třídění příjmů a výdajů obecního rozpočtu. Vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, stanovuje, že se rozpočty obcí třídí podle těchto hledisek třídění příjmů a výdajů: „*druhového, odvětvového, konsolidačního, zdrojového, transferového*.“ V rámci této bakalářské práce si přiblížíme především druhové a odvětvové hledisko, neboť toto dělení je pro účely této práce nejpodstatnější.

Příjmovou část obecního rozpočtu tvoří podle druhového hlediska příjmy: daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery.³⁵ Kromě těchto druhů příjmů plynou do rozpočtu obce příjmy návratného charakteru. Obecně mezi tyto zdroje příjmů řadíme: úvěry; emise komunálních dluhopisů nebo akcií a návratné půjčky a finanční výpomoci od jiných subjektů.³⁶

Nejvýznamnější skupina příjmů rozpočtu obce jsou **daňové příjmy**. Daňové příjmy mají charakter běžných, opakujících se příjmů, vztahující se k danému rozpočtovému roku. Struktura a velikost daňových příjmů byla až do roku 2018 určena zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (dále jen RUD). Dne 1.1.2018 nabyl účinnost zákon č. 260/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se prostředky vybrané na daních dělí mezi více úrovní veřejných rozpočtů (mezi obce, kraje a státní rozpočet), hovoříme o příjmech ze sdílených daní. Zákon stanoví obcím podíl

---

³⁴ SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 142

³⁵ ČESKO. Vyhláška č. 323/2002 Sb., vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů České republiky. 2002, částka 118, s. 6909-6967, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

³⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 94

na celostátním inkasu, který je následně vybírán Finanční správou ČR a příslušný podíl je následně převeden na účet obce. Tento typ daně nerespektuje původ daně. Tyto příjmy tvoří zejména: daň z příjmů právnických osob (DPPO), daň z příjmů fyzických osob (DPFO), daň z přidané hodnoty (DPH) a daň z hazardu.³⁷ V praxi větší část daňových příjmů plyne právě ze sdílených daní.

RUD dále určuje druhý typ daní, které jsou celostátně vybírány, ale jejich celý výnos výlučně plyne do jednoho územního rozpočtu. Jsou to tzv. svěřené daně.³⁸ Tento typ daně respektuje původ daně a daňový výnos se vrací do území ve kterém vznikl.³⁹ V praxi je výlučným příjmem obcí výnos z daně z nemovitých věcí a daně z příjmů právnických osob v případě, je-li poplatníkem obec.

Vedle výše zmíněných daní mohou obce vybírat své vlastní daně a poplatky – hovoříme především o místních poplatcích.⁴⁰ Stanovení poplatků patří do samostatné působnosti obce, která je na svém území zavedla na základě obecně závazných vyhlášek. V konkrétní obecně závazné vyhlášce týkající se místních poplatků jsou stanoveny podrobnosti jejich vybírání, sazba poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.

Obce mohou vybírat tyto místní poplatky:

- *„poplatek ze psů;*
- *poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt;*
- *poplatek za užívání veřejného prostranství;*
- *poplatek ze vstupného;*
- *poplatek z ubytovací kapacity;*
- *poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst;*

---

³⁷ MATEJ, Miroslav. *Financování obcí v ČR – současný stav a další vývoj RUD a dotací. Deník veřejné správy*[online]. 2017 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6743008>

³⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 242

³⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 77

⁴⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 458

- *poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů;*
- *poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.*⁴¹

Samotné řízení o poplatcích vykonává obecní úřad. Z toho vyplývá, že zatímco vybírání poplatků řadíme do samostatné působnosti obce, její správa je zařazena do působnosti přenesené.

Druhou skupinou příjmů rozpočtu jsou **nedaňové příjmy**. Mezi nedaňové příjmy, které obec získává do svého rozpočtu, řadíme především příjmy z vlastní hospodářské činnosti, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z realizace finančního majetku, úroky z poskytnutých úvěrů a další druhy nedaňových příjmů, např. pokuty.⁴² Na rozdíl od daňových příjmů, kde pravomoc při jejich ovlivňování je minimální, u toho druhu příjmů je možnost jejich ovlivnění podstatně vyšší. Obce tyto příjmy většinou získávají na základě vlastní činnosti, v žádném případě neplynou z nějaké povinnosti dané zákonem. Jejich výše se může také odvíjet od velikosti majetku, který obec pronajímá.

V neposlední řadě mezi příjmy rozpočtu obce řadíme **kapitálové příjmy**. Kapitálové příjmy jsou zpravidla jednorázového a neopakovatelného charakteru. Obce získávají příjmy tohoto typu především z prodeje svého majetku.⁴³ Prodejem majetku získá obec jednorázový příjem do svého rozpočtu. Před prodejem majetku je nicméně třeba zvážit, zda daný majetek nebude obec potřebovat ke svému budoucímu rozvoji.

Posledním zdrojem příjmů podle druhového hlediska rozpočtové skladby jsou **transfery a dotace**. Dotace tvoří, po daňových příjmech, druhý nejvýznamnější příjem rozpočtu obce. Hospodaření obce není ve většině případech finančně soběstačné. Daně s velkou daňovou základnou a velkým výnosem si ponechává stát, a obcím přenechává nedostatečné daňové příjmy, které zpravidla nestačí na pokrytí potřebných výdajů. Obec pro zajištění své činnosti a rozvoje potřebuje dodatečné finanční prostředky z rozpočtové soustavy. Prostřednictvím transferů (zejména dotací) dochází ke zmírnění nerovnováhy mezi příjmy a výdaji obecního

---

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 565/1990 Sb., zákon České národní rady o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbirka zákonů České republiky. 1990, částka 92, s. 2106-2109, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>

⁴² PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 168

⁴³ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 474

rozpočtu.⁴⁴ Transfery představují **nenávratné zdroje financování** a jsou projevem existence přerozdělování v rámci soustavy veřejných rozpočtů.

Aby mohly obce zabezpečovat některé veřejné statky pro své občany, jsou odkázány na dotace nejrůznějších typů. Prostřednictvím dotací, které jsou ve většině případů přísně účelové, může stát ovlivňovat činnost a hospodaření obcí. Stát pomocí dotací zajišťuje požadovaný standard vybraných veřejných statků na celém území ČR.

Do obecního rozpočtu jsou poskytovány běžné dotace, které slouží k financování běžných (provozních, neinvestičních) potřeb. Vedle dotací na běžné potřeby, plynou do rozpočtu obce dotace kapitálové neboli investiční.⁴⁵ Obvykle převažuje forma specifických účelových dotací, u kterých je předem stanovený účel. U dotací tohoto typu může být také stanovena spoluúčast obce, jedná se o tzv. dotace se spoluúčastí, kde je podmíněno využití i vlastních zdrojů financování. Takto podmíněné dotace nutí obec k větší zodpovědnosti. Druhým typem jsou dotace neúčelové, které obce obdrží na základě stanoveného kritéria, ale jejich užití je v kompetenci obce.⁴⁶ Obce mají tedy větší pravomoc při rozhodování a mohou dotaci použít podle svého vlastního uvážení.

Obce mohou dotace získat automaticky formou tzv. nárokových dotací. Obce mají na tyto dotace zákonný nárok (pokud nedojde k rozpočtové změně státního rozpočtu). Tento typ dotace může sloužit k financování výdajů spojených s výkonem státní správy v působnosti obce. Financuje se několik skupin veřejných služeb. V praxi jde například o dotace na financování základního školství, dotace na ústavy sociální péče, na domovy důchodců nebo na vybraná zdravotnická zařízení.⁴⁷ Zatímco dotace na financování základního školství, je poskytována na jednoho žáka, tak u dotací na ústavy sociální péče, na domovy důchodců nebo na vybraná zdravotnická zařízení, je objektem dotace jedno místo. Dalším typem může být dotace na sociální dávky, která je spojena s přenosem státní správy na obce v souvislosti s vyplácením sociálních dávek. Detaily pro jejich přidělování jsou definovány v zákoně o státním rozpočtu ČR na příslušný rok.

---

⁴⁴ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 150

⁴⁵ Tamtéž, s. 474

⁴⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 86

⁴⁷ TOMÁNEK, Petr. Role dotací v územních rozpočtech. *Deník veřejné správy* [online]. 2002 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=557249>

Pokud si obec o dotaci musí zažádat a zároveň musí splnit určitá kritéria, jedná se o dotaci nenárokovou. Obce je získávají na základě žádosti od správců některých kapitol ministerstev v rámci grantových programů.⁴⁸ V tomto případě, ale nevzniká obci automatický nárok na danou dotaci, neboť ve většině případů je rozsah dotačních programů omezen. Dotace mají ve většině případů investiční charakter. Zda obec dotaci získá, závisí na několika okolnostech (vlastní zdroje obce, objem finanční prostředky státu, zadluženost obce, regionální politika).

Dotace obecně mohou pocházet ze státního rozpočtu, z rozpočtových kapitol některých ministerstev, ze státních mimorozpočtových fondů, od krajů a v neposlední řadě z Evropské unie (zejména ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti).⁴⁹

Obec získává finanční prostředky také formou **návratných zdrojů financování**. Návratné příjmy rozpočtu obce (jak už jsme se zmínili výše) tvoří úvěry od peněžního ústavu, příjmy z emise komunálních obligací, návratné půjčky a finanční výpomoci. Nejrozšířenějším typem návratných příjmů, které plynou do běžného rozpočtu, jsou krátkodobé úvěry. Krátkodobé úvěry jsou především určeny k pokrytí běžných výdajů a k překlenutí časové disharmonie mezi příjmy a výdaji rozpočtu. Z návratných příjmů určených k dlouhodobému financování využívají obce nejčastěji střednědobé a dlouhodobé bankovní úvěry.⁵⁰ Povinností obce je za určitých podmínek tyto úvěry splatit a tato skutečnost může bohužel dodatečně zatížit rozpočty budoucích let.

---

⁴⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 475

⁴⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 136

⁵⁰ Tamtéž, s. 170

2.1.3 Výdaje rozpočtu obce

Rozsah samotné a přenesené působnosti obcí má vliv na objem, strukturu a vývoj výdajů obecního rozpočtu. Obce jsou povinny ze zákona poskytovat řadu statků a služeb. „*Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.*“⁵¹ Výdaje se odvíjí od velikosti příjmů obce, rezerv vytvořeným v minulosti (přebytek rozpočtu) a přijatých návratných a nenávratných zdrojů.

Výdaje municipálního rozpočtu třídíme z několika hledisek. V praxi je podstatné třídění výdajů podle platné rozpočtové skladby. Druhové třídění rozděluje výdaje do třídy 5 – běžné výdaje a třídy 6 – kapitálové výdaje.⁵² Jednotkami třídění jsou rozpočtové položky (nejnižší jednotka třídění), podseskupení položek, seskupení položek a třídy.⁵³

Běžné výdaje se dále člení na: „*neinvestiční nákupy a související výdaje; neinvestiční půjčené prostředky; neinvestiční transfery obyvatelstvu; neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům; neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní; ostatní neinvestiční výdaje; výdaje na platy a podobné související platby; neinvestiční transfery obyvatelstvu a neinvestiční převody Národnímu fondu.*“⁵⁴ V praxi se nejvíce finančních prostředků poskytuje na výdaje na platy a podobné související platby a na neinvestiční nákupy a související výdaje.

Kapitálové výdaje se dále člení na: „*investiční nákupy a související výdaje; investiční transfery; nákup akcií a majetkových podílů; investiční půjčené prostředky; investiční převody Národnímu fondu a ostatní kapitálové výdaje.*“⁵⁵ V praxi se jedná zejména o investice do dopravy, bydlení, vodního hospodářství a školství.

---

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁵² PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 507

⁵³ ČESKO. Vyhláška č. 323/2002 Sb., vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2002, částka 118, s. 6909-6967, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

⁵⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 195

⁵⁵ Tamtéž, s. 195

Rozpočtová skladba umožňuje třídit výdaje i z odvětvového hlediska. **Odvětvové členění** rozděluje výdaje do **šesti skupin** (uvnitř každé skupiny dochází k podrobnějšímu členění):

- „zemědělství, lesní hospodářství a rybářství“;
- *průmyslová a ostatní odvětví hospodářství*;
- *služby pro obyvatelstvo*;
- *sociální věci a politika zaměstnanosti*;
- *bezpečnost státu a právní ochrana*;
- *všeobecná veřejná správa a služby*“⁵⁶

Jednotkami třídění jsou rozpočtové skupiny, oddíly, pododdíly a nejnižšími jednotkami jsou paragrafy.⁵⁷ Největší podíl na celkových výdajích zaujímají skupina výdajů – **služby pro obyvatelstvo**. Patří sem především výdaje na bydlení, komunální služby, územní rozvoj a na ochranu životního prostředí. Podstatnou část této skupiny také tvoří výdaje na vzdělávání, školské služby, tělovýchovu, zájmovou činnost, kulturu a církve a v neposlední řadě výdaje na zdravotnictví.

Druhý největší podíl na celkových výdajích zpravidla zaujímají výdaje na **všeobecnou veřejnou správu a služby**.⁵⁸ Tato skupina zahrnuje především výdaje na regionální a místní správu a současně výdaje na zastupitelské orgány a volby. Skupina **průmyslová a ostatní odvětví hospodářství** představuje další významnou skupinu výdajů. V rámci této skupiny hrají důležitou roli výdaje na průmysl, stavebnictví, obchod a služby. Obec dále poskytuje finanční prostředky na správu, údržbu a výstavbu silnic nebo např. na čištění odpadních vod. Významný podíl na výdajích obce mají výdaje ze skupiny **sociální věci a politika zaměstnanosti**. V této skupině jsou zahrnuty např. výdaje na služby sociální péče, poskytování finančních prostředků na domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením apod. Další, neméně významná, je skupina **bezpečnost státu a právní ochrana**. Do této skupiny můžeme zařadit např. výdaje na požární ochranu a integrovaný záchranný systém. A nakonec poslední skupina

---

⁵⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 196

⁵⁷ ČESKO. Vyhláška č. 323/2002 Sb., vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbirka zákonů České republiky. 2002, částka 118, s. 6909-6967, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

⁵⁸ KAMENÍČKOVÁ, Věra a Ondřej PIROHANIČ. Výdaje obcí – porovnání vývoje a struktury obecních výdajů. *Deník veřejné správy* [online]. 2008, (4) [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6346154>

zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, kde výdaje z ní vyplývající zauímají jeden z nejmenších podílů na celkových výdajích.⁵⁹

Vedle výdajů podle rozpočtové skladby jsou důležitá další hlediska třídění výdajů rozpočtu obce. Z hlediska rozpočtového plánování členíme výdaje na **plánované a neplánované**.⁶⁰ Plánované výdaje jsou charakteristické tím, že je lze poměrně přesně naplánovat. Jedná se zpravidla o běžně se opakující se výdaje. U plánovaných výdajů mohou obce zvažovat jejich objem a strukturu s ohledem na rozpočtové omezení, tedy na přijaté příjmy. Neplánované výdaje jsou především výdaje nahodilého charakteru. Plánovat jejich vznik a výši lze velmi problematičtce, ne-li vůbec.

Z ekonomického hlediska dělíme výdaje na **běžné a kapitálové**.⁶¹ Běžné výdaje tvoří výdajovou část běžného rozpočtu a z těchto výdajů se financují běžné (pravidelné, provozní) potřeby v příslušném období. Mandatorní výdaje obce tvoří významnou část celkových běžných výdajů obce. Jsou svým charakterem obligatorní (povinné) a jejich výše určují různé zákonné normy, případně vyhlášky a nařízení. Mandatorní výdaje je nutné rozdělit na výdaje na přenesenou působnost a na výdaje na samostatnou působnost.⁶²

Kapitálové výdaje jsou financované z kapitálového rozpočtu a slouží k financování zejména investičních (dlouhodobých, neopakujících) potřeb. V praxi může jít o výdaje vynakládané na nové investice nebo o výdaje související se splácením jistin úvěrů (půjček) jako návratných zdrojů financování. Většina výdajů obcí je nenávratného charakteru a slouží k zabezpečování veřejných statků a potřeb svých občanů. Výdaje obcí jsou určeny k financování potřeb lokálního charakteru. Mezi výdaje na zabezpečení veřejných statků patří např. výdaje na financování obecní policie a hasičů, na veřejné osvětlení, na veřejné komunikace, veřejnou zeleň apod.⁶³ Objem běžných a kapitálových výdajů obce neustále rostou. Důvod spatřujeme ve zvýšené odpovědnosti za zabezpečení a financování veřejných statků a služeb v rámci decentralizace veřejného sektoru.⁶⁴ Na obce je ze strany ústřední vlády vyvíjen tlak, aby se úroveň a kvalita poskytování těchto statků a služeb neustále zvyšovala.

---

⁵⁹ KAMENÍČKOVÁ, Věra a Ondřej PIROHANIČ. Výdaje obcí – porovnání vývoje a struktury obecních výdajů. *Deník veřejné správy* [online]. 2008, (4) [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6346154>

⁶⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 279

⁶¹ Tamtéž, s. 280

⁶² Tamtéž, s. 517

⁶³ Tamtéž, s. 285

⁶⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 192

2.2 Kontrola hospodaření

Na úrovni obcí se kontrola hospodaření provádí prostřednictvím institutu **přezkoumání hospodaření**. Na základě § 42 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, „*má obec povinnost požádat o přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok příslušný krajský úřad, anebo zadat přezkoumání auditorovi nebo auditorské společnosti.*“

Od roku 2004 je v platnosti zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Tento zákon blíže rozvíjí povinnost přezkoumávat hospodaření obce, stanovenou jinými zákony (především zákonem o obcích). Zákon o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí především stanovuje předmět přezkoumání, postup při přezkoumání a procesní pravidla přezkoumání.⁶⁵ Dále zákon obsahuje výčet oblastí, které jsou předmětem zkoumání. Jedná se o údaje o ročním hospodaření obce tvořící součást závěrečného účtu podle zvláštního právního předpisu a to například „*plnění příjmů a výdajů včetně operací týkající se rozpočtových procesů; finanční operace týkající se tvorby a použití peněžních fondů; náklady a výnosy podnikatelské činnosti apod.*“⁶⁶ Dále je podle zákona o přezkoumání hospodaření předmětem přezkoumání např. „*nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví obce nebo stav pohledávek a závazků a nakládání s nimi.*“ O výsledku přezkoumání je vyhotovena výsledná zpráva. Závěr zprávy o přezkoumání musí obsahovat vyjádření, zda při zkoumání byly zjištěny chyby a nedostatky (a jejich závažnost) nebo zda žádné chyby a nedostatky nebyly objeveny. Povinnou náležitostí závěru zprávy je i upozornění na případná rizika, která mohou mít fatální dopad na budoucí hospodaření obce. Zpráva o přezkoumání hospodaření je součástí závěrečného účtu.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, definuje povinnost obce, po skončení kalendářního roku, zpracovat údaje o hospodaření obce do **závěrečného účtu**. „*V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití peněžních fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo*

---

⁶⁵ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 257

⁶⁶ ČESKO. Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004, částka 138, s. 8078-8086. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2004-420>

*možné zhodnotit finanční hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí a jimi zřízených nebo založených právnických osob. Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob.*⁶⁷

Konstrukce závěrečného účtu by měla, kromě výše uvedeného, obsahovat:

- sumární pohled na hospodaření v minulém roce (porovnání schváleného, upraveného rozpočtu a účetní skutečnosti);
- vyhodnocení příjmové části rozpočtu (daňové, nedaňové a kapitálové příjmy, přijaté transfery);
- rozčlenění přijatých daňových příjmů na sdílené daně, výlučné daně, místní poplatky a správní poplatky;
- rozdělení sdílených daní do jednotlivých měsíců roku (případně i za období uplynulých tří let);
- porovnání běžných výdajů v odvětvovém členění rozpočtové skladby;
- porovnání běžných příjmů, výdajů a salda provozního přebytku;
- analýza příjmů a výdajů po měsících;
- vyhodnocení salda provozního přebytku po měsících;
- měsíční stav finančních prostředků na účtech obce;
- běžné a kapitálové výdaje (v jednotlivých měsících).⁶⁸

Podle potřeby je možné analyzovat důležité části rozpočtu ve větší podrobnosti. Závěrečný účet sestavují výkonné orgány (finanční odbor a rada). Obec zveřejní návrh závěrečného účtu na úřední desce a na svých internetových stránkách nejméně 15 dnů před jeho projednáním.⁶⁹ Projednání závěrečného účtu probíhá v zastupitelstvu a uzavírá se vyjádřením. Zastupitelstvo souhlasí s celoročním hospodařením, a to bez výhrad, nebo souhlasí s výhradami. V případě

---

⁶⁷ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

⁶⁸ PROVAZNIKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 65

⁶⁹ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

existence výhrad, přijme obec opatření k nápravě zjištěných chyb a nedostatků a vyvodí důsledky vůči osobám, které svým jednáním vůči obci způsobily škodu.

Na závěr je v zákonné lhůtě po schválení zveřejněn závěrečný účet včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření na internetových stránkách obce a současně je oznámen na úřední desce.

2.3 Monitoring hospodaření obcí

Na základě usnesení vlády ČR provádí Ministerstvo financí monitoring hospodaření obcí pomocí soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU).⁷⁰ SIMU se vyhotovuje za všechny obce a jimi zřízené příspěvkové organizace. Ministerstvo financí každoročně provede, z předložených finančních a účetních výkazů, výpočet SIMU za všechny obce a vyhodnotí výsledky výpočtu. Zdrojem dat pro výpočet jednotlivých obcí je výkaz FIN 2-12 M a rozvaha sestavená k 31. 12. příslušného roku.⁷¹

Hospodaření obcí se monitoruje pomocí osmnácti ukazatelů (šestnácti informativních a dvou monitorujících). **Informativní ukazatelé** jsou: „počet obyvatel; příjem celkem (po konsolidaci); úroky; uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků; dluhová služba celkem; ukazatel dluhové služby (v %); aktiva celkem; cizí zdroje; stav na bankovních účtech celkem; úvěry a komunální dluhopisy; přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy; zadluženost celkem; podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %); cizí zdroje na 1 obyvatele; oběžná aktiva; krátkodobé závazky.“

Z osmnácti ukazatelů byly určeny dva **monitorující ukazatelé**: „ukazatel podílu cizích zdrojů a přijatých návratných finančních výpomocí k celkovým aktivům a ukazatel celkové likvidity.“⁷²

Cílem monitoringu je transparentně, komplexně a objektivně hodnotit stav hospodaření a zadluženosti jednotlivých obcí a zároveň vést obce k větší obezřetnosti při hospodaření se svěřenými veřejnými prostředky.

---

⁷⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 185

⁷¹ MINISTERSTVO FINANCÍ. *Monitoring hospodaření obcí* [online]. Praha, Copyright©2005-2013 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-obci>

⁷² MINISTERSTVO FINANCÍ. *Monitoring hospodaření obcí – SIMU rok 2011* [online]. Praha, Copyright©2005-2013 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2010/monitoring-hospodareni-obci-simu-2011-13782>

3 MĚSTYS ČESKÉ HEŘMANICE

České Heřmanice se nacházejí ve východních Čechách v Pardubickém kraji, v okrese Ústí nad Orlicí. Městys se rozkládá na katastrálním území České Heřmanice a Chotěšiny. První zmínka o vsi Heřmanice se datuje od roku 1226. Počet obyvatel je 569 (k 1.1.2018).⁷³ Obec se řadí do kategorie podle počtu obyvatel od 501 do 1000. Podle rozsahu přenesené působnosti není městys obcí s pověřeným úřadem ani obcí s rozšířenou působností. Na základě žádosti zastupitelstva obce stanovil dne 14.dubna 2016 svým rozhodnutím předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Jan Hamáček České Heřmanice městysem.

České Heřmanice se skládají ze čtyř místních částí: Borová, České Heřmanice, Chotěšiny a Netřeby. Největší místní část tvoří právě České Heřmanice. Netřeby leží jihovýchodním směrem asi 2 km od Českých Heřmanic na silnici spojující město Choceň a Litomyšl. Borová je od Českých Heřmanic vzdálená asi 2 km směrem na východ. A nakonec Chotěšiny jsou situovány zhruba 1,5 km od Českých Heřmanic.⁷⁴

Obec spravuje sedmičlenné zastupitelstvo ustanovené dne 30.10.2018 na své čtyřleté volební období. Zastupitelstvo obce zřídilo dvě příspěvkové organizace: Mateřskou školu České Heřmanice a Základní školu České Heřmanice. Rada není s ohledem na počet zastupitelů zřízena. Nechybí ani povinně zřizovaný finanční a kontrolní výbor. Vedle toho má obce zřízenou komisi pro životní prostředí, kulturní komisi, školskou a povodňovou komisi. Funkci starosty zastává již několikáté funkční období pan Pavel Eliáš.

Vybavenost městyse je obecní úřad, veřejná knihovna, pošta, prodejna se smíšeným zbožím, pohostinství, společenský sál, tři hasičské zbrojnice, hřiště TJ Sokol a centrum volnočasových aktivit. Nechybí ani vodovod, veřejné osvětlení, plynovod (České Heřmanice a Netřeby), kanalizace a čistírna odpadních vod (České Heřmanice).

V roce 2012 byl městys České Heřmanice oceněn prestižním titulem Vesnice roku Pardubického kraje. V současnosti jsou České Heřmanice dynamicky se rozvíjejícím městysem.

---

⁷³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2018* [online]. 2018 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

⁷⁴ ELIÁŠ, Pavel. Almanach České Heřmanice 1226-2016. *České Heřmanice* [online]. COPYRIGHT©2016-2019 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskehermanice.cz/index.php/mestys/historie/almanach>

4 ANALÝZA HLAVNÍCH POLOŽEK HOSPODAŘENÍ MĚSTYSE VE VYBRANÝCH LETECH

Cílem této kapitoly je analyzovat hlavní položky hospodaření městyse v letech 2010-2017. Jako první jsou podrobeny analýze příjmy, výdaje a saldo rozpočtů, kde si pomocí sloupcových grafů znázorníme, jak se tyto položky vyvíjely ve vybraných letech 2010-2017. Z rozdílu příjmů a výdajů bude patrné, zda saldo rozpočtu bylo kladné, záporné, popřípadě nulové, a zároveň si řekneme, jak byl přebytek hospodaření využit, respektive z jakých zdrojů byl financován deficit. Podrobněji bude graficky, pomocí koláčových grafů, znázorněna struktura příjmů v letech 2010, 2013, 2017 a struktura výdajů v letech 2010, 2013, 2017. Tyto vybrané příjmy a výdaje budou mezi jednotlivými lety porovnány a zjištěné změny okomentovány.

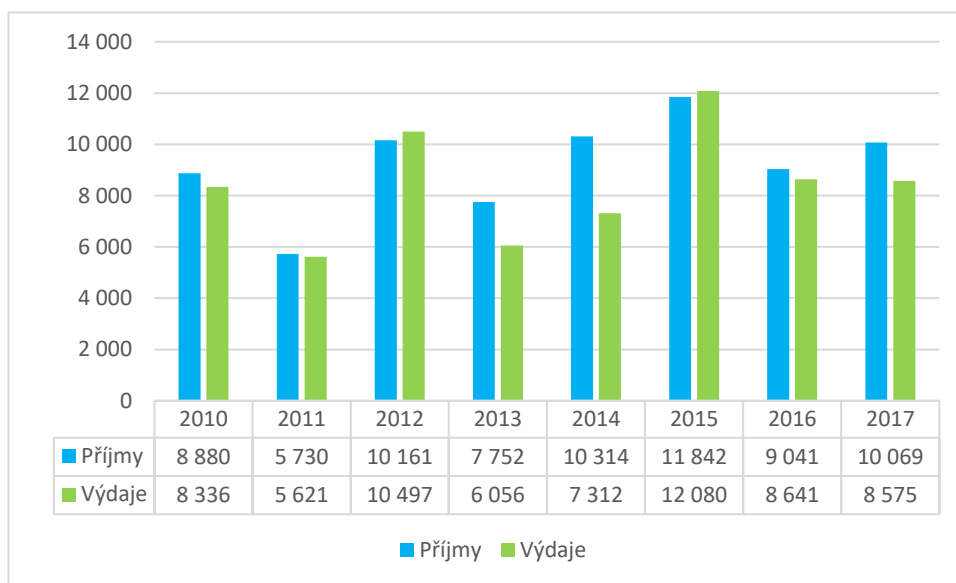
4.1 Příjmy, výdaje a salda rozpočtů v letech 2010-2017

Příjmy v letech 2010-2017 kolísaly v rozmezí 5 700 tis. Kč – 11 850 tis. Kč. Nejmenší hodnoty dosáhly příjmy v roce 2011. Městys inkasoval do svého rozpočtu částku 5 730 tis. Kč. V tomto roce plynul do rozpočtu městyse nízký objem neinvestičních transferů, ve výši 685 tis. Kč. Neinvestiční transfery získal městys od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a byly poskytnuty základní škole s cílem zvýšit kvalitu ve vzdělávání. V roce 2011 nebyly přijaty žádné investiční transfery. Právě tato skutečnost způsobila pokles příjmů jako celku. Naopak nejvyšší hodnoty dosáhly příjmy v roce 2015. Za daný rok inkasoval městys částku 11 842 tis. Kč. V roce 2015 získal městys značné finanční prostředky především z daní, ve výši 7 356 tis. Kč a další podstatná část příjmů, ve výši 4 160 tis. Kč, plynula z přijatých investičních transferů. Právě výše přijatých investičních či neinvestičních transferů způsobují v letech, kdy dochází k jejich čerpání, růst příjmů a výdajů jako celku. V roce 2015 se jednalo o účelovou dotaci poskytnutou z Fondu soudržnosti EU. Městys prostřednictvím poskytnuté dotace realizoval zateplení budovy kulturního domu a pohostinství. Ocenit tuto investici by měly především další generace, neboť se jim tímto opatřením sníží náklady na energie v obou budovách.

Výdaje v letech 2010-2017 kolísaly v rozmezí 5 600 tis. Kč – 12 100 tis. Kč. Výdaje mohou být dále členěny podle druhového nebo odvětvového hlediska. Podrobnější členění podle těchto hledisek si uvedeme níže. Nejmenší hodnoty dosáhly výdaje v roce 2011. V daném roce byla vydána z rozpočtu městyse částka ve výši 5 621 tis. Kč. Jak je uvedeno výše, v roce 2011 byl oproti jiným roků inkasován nízký objem příjmů, respektive transferů. Rok 2011 se vyznačoval

spíše výdaji na běžný chod městyse. Strukturu běžných výdajů si rozebereme v další části této bakalářské práce.

Naopak nejvyšší hodnoty dosáhly výdaje v roce 2015. V tomto roce bylo vydáno 12 080 tis. Kč z rozpočtu městyse a značnou část těchto výdajů tvořily výdaje na již zmíněné zateplení budovy kulturního domu a pohostinství. Vývoj příjmů a výdajů v jednotlivých letech je uveden na obr. 1.

Obrázek 1: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2010-2017

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/>. Údaje pro Městys České Heřmanice za roky 2010-2017

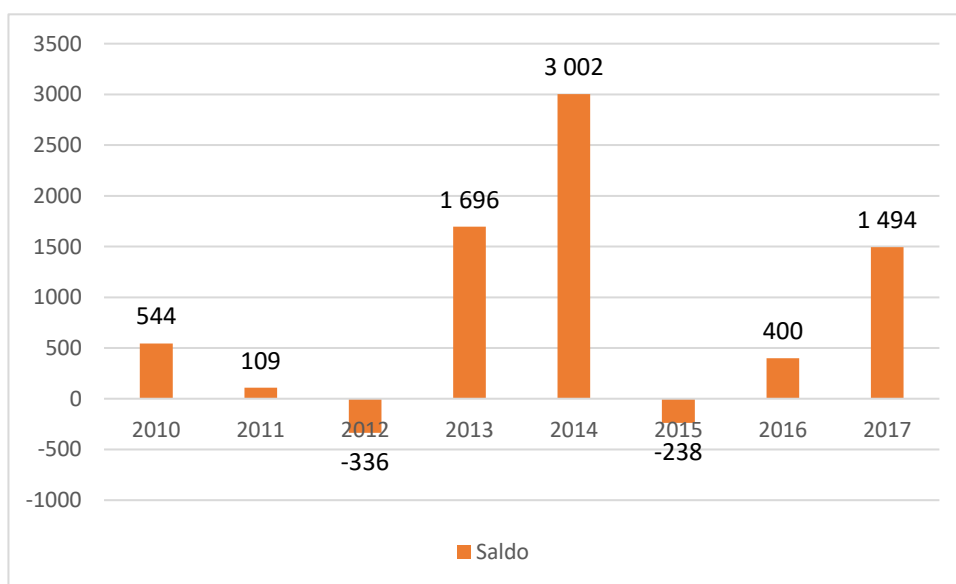
Saldo rozpočtu tvoří rozdíl mezi příjmy a výdaji rozpočtu. V případě, že jsou příjmy vyšší jak výdaje, dosáhl městys přebytku. Jsou-li výdaje vyšší než příjmy, skončilo hospodaření v deficitu. Rovnají-li se příjmy a výdaje, hovoříme o vyrovnaném výsledku hospodaření a saldo je tedy nulové.

Hospodaření městyse v letech 2010-2017 se vyznačuje **spíše kladným saldem**, vyjma dvou let, které si zmíníme níže. Získaný přebytek zpravidla zůstává na běžném účtu městyse a slouží jako finanční rezerva, využitelná například ke krytí deficitního hospodaření. Právě přebytek z roku 2014 byl využit k postupnému odstranění úvěrového zatížení. Dofinancoval se úvěr poskytnutý před rokem 2010 na stavbu kanalizace. Zbylé finanční prostředky zůstaly na běžném účtu městyse.

Deficitním hospodařením se vyznačoval rok 2012 a 2015. V těchto dvou letech nestačily přijaté příjmy k financování potřebných výdajů. V roce 2012 skončilo hospodaření v deficitu

ve výši 336 tis. Kč. Bylo to způsobeno především tím, že městys kofinancoval zateplení budovy základní školy. Městys získal značné finanční prostředky z Fondu soudržnosti EU, zároveň bylo ale nutné se podílet na této investici i ze strany městyse. Mimořádně vynaložené finanční prostředky způsobily deficit rozpočtu. K pokrytí deficitu byl využit přebytek z minulých let.

V roce 2015 bylo sice dosaženo největších příjmů za sledované období 2010-2017, nicméně se opakovala situace z roku 2012. Městys kofinancoval zateplení budovy kulturního domu a pohostinství. Vzniklý deficit ve výši 238 tis. Kč byl uhrazen z přebytků minulých let. Ani v jednom případě, kdy hospodaření městyse skončilo se záporným saldem, nebylo zapotřebí využít návratných zdrojů financování (úvěry, půjčky). Vývoj salda rozpočtů je uveden na obr. 2.

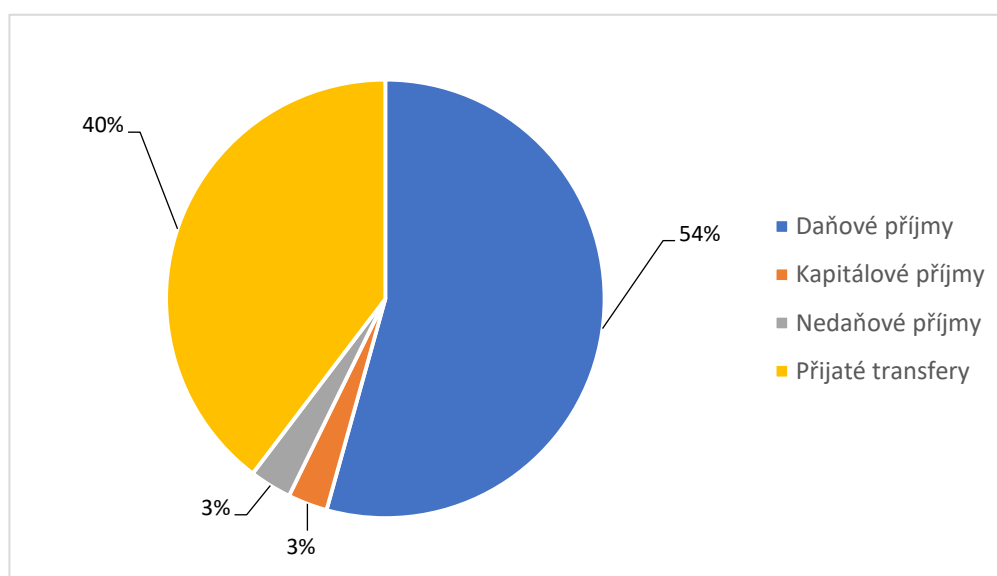

Obrázek 2: Vývoj salda rozpočtů v letech 2010-2017

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/>. Údaje pro Městys České Heřmanice za roky 2010-2017

4.2 Struktura příjmů ve vybraných letech

Dále se zaměříme na strukturu příjmů a výdajů v letech 2010, 2013 a 2017. Případné změny ve struktuře za sledované období budou slovně okomentovány. Příjmy ve sledovaném období si rozdělíme podle druhového hlediska platné rozpočtové skladby. Struktura těchto příjmů je tvořena příjmy daňovými, nedaňovými, kapitálovými a přijatými transfery. Největší část příjmů do rozpočtu městyse přinesly v roce 2010 příjmy daňového charakteru. Druhou nejvýznamnější část tvořily přijaté transfery. Naopak nejmenšího podílu na celkových příjmech dosáhly nedaňové příjmy a kapitálové příjmy. Graficky je struktura příjmů znázorněna na obr. 3.

Obrázek 3: Struktura příjmů v roce 2010

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obec/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

Celkové příjmy v roce 2010 dosáhly částky 8 880 tis. Kč. Ze struktury příjmů (Tabulka 1) je patrné, že markantní část (54 %) tvořily **daňové příjmy** ve výši 4 824 tis. Kč. Příjmy pocházely především z výnosů z DPFO a DPPO a v druhé řadě plynuly z výnosů z DPH. Třetí největší podíl na daňových příjmech měla daň z nemovitých věcí. Městys dále získal finanční prostředky z místních poplatků stanovených obecně závaznou vyhláškou.

Druhou nejvýznamnější část příjmů představovaly **přijaté transfery** ve výši 3 522 tis. Kč. Přijaté transfery mohou mít investiční nebo neinvestiční charakter. V roce 2010 přijal městys větší část transferů investičního charakteru. Jednalo se především o dotaci od Ministerstva zemědělství. Poskytnuté finanční prostředky byly určeny na výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace.

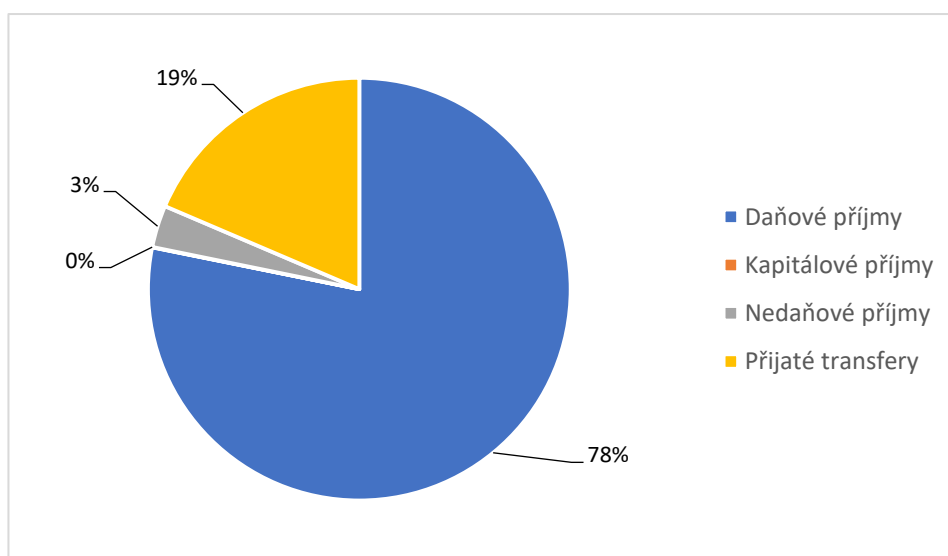
Nedaňové příjmy činily 275 tis. Kč a plynuly z přijatých nekapitálových příspěvků a pojistných náhrad. V roce 2010 tvořily **kapitálové příjmy** nejmenší podíl na celkových příjmech, kdy rozpočet městyse inkasoval pouze 259 tis. Kč. Prostředky byly získány z prodeje pozemků městyse.

Tabulka 1: Struktura příjmů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Daňové příjmy	4 824	54
Kapitálové příjmy	259	3
Nedaňové příjmy	275	3
Přijaté transfery	3 522	40
Celkem	8 880	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

Rok 2013 se vyznačoval vysokým podílem daňových příjmů. Oproti roku 2010 se poměrně výrazně snížil podíl přijatých transferů. Městys dosáhl zanedbatelných kapitálových příjmů. U nedaňových příjmů se podíl na celkových příjmech nezměnil. Graficky je struktura příjmů znázorněna na obr. 4.

Obrázek 4: Struktura příjmů v roce 2013

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

Celkové příjmy rozpočtu městyse v roce 2013 se oproti roku 2010 snížily na částku 7 752 tis. Kč. V roce 2013 (Tabulka 2) plynuly do rozpočtu především finanční prostředky **daňového charakteru** v celkové výši 6 060 tis. Kč. Tento druh příjmů tvořil 78% podíl na celkových příjmech. Porovnáme-li tuto třídu příjmů s rokem 2010, tak v roce 2013 bylo přijato o 1 236 tis. Kč více. V roce 2013 došlo k novele zákona rozpočtového určení daní a zvýšení podílu příjmů obcí ze sdílených daní. Do rozpočtu plynuly příjmy z výnosů z DPFO a z DPPO a obdobně jako v roce 2010 tvořily druhý nejvýznamnější podíl na daňových příjmech příjmy z výnosů z DPH. Dále získal městys finanční prostředky z daně z nemovitých věcí, a v neposlední řadě z místních poplatků.

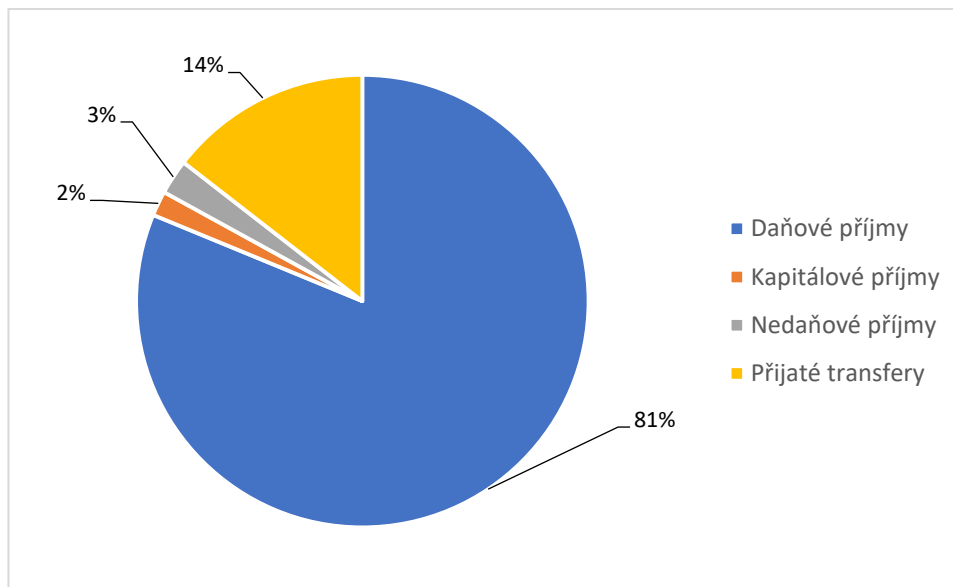
V roce 2013 přijal městys transfery ve výši 1 440 tis. Kč, což je o 2 082 tis. Kč méně než v roce 2011. **Přijaté transfery** byly neinvestičního charakteru. Jednalo se o poskytnuté finanční prostředky od Úřadu práce na veřejně prospěšné práce. Městys zaměstnává několik spoluobčanů, kteří udržují veřejné prostranství, uklízí a udržují veřejné budovy. Dále městys získal finanční prostředky od Ministerstva pro místní rozvoj. Jednalo se o odměnu za 1. místo v prestižní soutěži Vesnice roku Pardubického kraje, kterou městys v roce 2012 vyhrál. Tyto prostředky byly využity na modernizaci sociálního zařízení v mateřské škole a modernizace veřejného osvětlení. O projektu modernizace veřejného osvětlení se dále zmíníme níže. Příjmy **nedaňového charakteru** dosáhly v roce 2013 výše 250 tis. Kč, oproti roku 2011 se jejich podíl nezměnil, nicméně v tomto roce se jednalo především o příjmy z vlastní činnosti. Kapitálové příjmy dosáhly zanedbatelné částky 2 tis. Kč. Městys v daném roce nerealizoval žádný významný prodej, z kterého by plynuly příjmy kapitálového povahy.

Tabulka 2: Struktura příjmů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Daňové příjmy	6 060	78
Kapitálové příjmy	2	0
Nedaňové příjmy	250	3
Přijaté transfery	1 440	19
Celkem	7 752	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obec/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

Struktura příjmů v roce 2017 se výrazně neliší od struktury příjmů v roce 2013. Největší podíl měly daňové příjmy, následované přijatými transfery. Oproti roku 2013 bylo přijato více kapitálových příjmů. Nedaňové příjmy nezměnily svůj podíl na celkových příjmech. Graficky je struktura příjmů znázorněna na obr. 5.

Obrázek 5: Struktura příjmů v roce 2017

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

Za sledované období 2010, 2013 a 2017 dosáhly celkové příjmy rekordní výše 10 069 tis. Kč právě v roce 2017. V roce 2017 (Tabulka 3) se **daňové příjmy**, oproti sledovaným roků 2010 a 2013, opět zvýšily, a to na částku 8 179 tis. Kč. Podíl na celkových příjmech je 81 %. Narůst oproti roku 2013 je ve výši 2 119 tis. Kč. Právě v roce 2017 došlo prostřednictvím novely zákona rozpočtového určení daní k navýšení příjmů z výnosů z DPFO, z DPPO, a v neposlední řadě i z DPH. Třetí největší podíl na daňových příjmech měla daň z nemovitých věcí, následována příjmy z místních poplatků. Za sledované období 2010, 2013 a 2017 bylo nejvíce finančních prostředků vybráno právě z poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

Co se **kapitálových příjmů** týká, bylo do rozpočtu městyse přijato 179 tis. Kč, což je o 177 tis. Kč více než v roce 2013. Městys získal finanční prostředky z prodeje pozemků. **Nedaňové příjmy** dosáhly v roce 2017 částky 252 tis. Kč. Oproti roku 2013 bylo inkasováno o 2 tis. Kč více. V roce 2017 plynuly finanční prostředky z vlastní činnosti městyse a dalších zdrojů.

Dále městys **přijal transfery** ve výši 1 460 tis. Kč a rozdíl mezi přijatými transfery v roce 2013 není tedy výrazný. V roce 2017 pocházely příjmy především z transferů neinvestičního charakteru. Značná část těchto prostředků byla poskytnuta od Úřadu práce a sloužila k financování veřejně prospěšných prací.

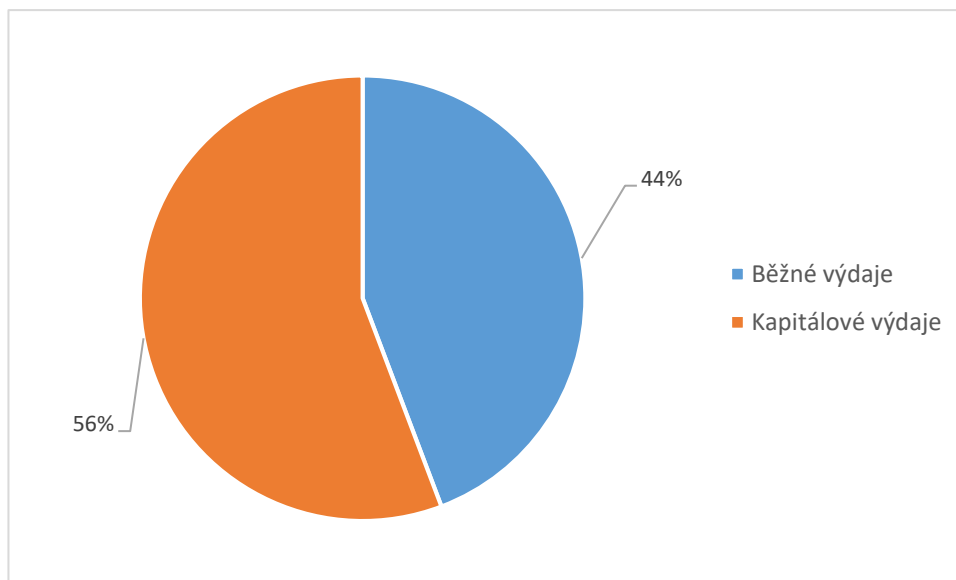
Tabulka 3: Struktura příjmů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Daňové příjmy	8 179	81
Kapitálové příjmy	179	2
Nedaňové příjmy	252	3
Přijaté transfery	1 460	14
Celkem	10 069	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

4.3 Struktura výdajů ve vybraných letech

Analýzu výdajů ve vybraných letech 2010, 2013 a 2017 provedeme nejprve podle druhového hlediska. Podle druhového hlediska se výdaje dělí na **běžné a kapitálové**. Rok 2010 se vyznačoval vysokým podílem kapitálových výdajů. Graficky je struktura výdajů v roce 2010 znázorněna na obr. 6.

Obrázek 6: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2010

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

V roce 2010 (Tabulka 4) byla celkem vydána z rozpočtu městyse částka 8 336 tis. Kč. **Kapitálové výdaje** v roce 2010 tvořily nadpoloviční podíl na celkových výdajích městyse, konkrétně 56 %. Městys vydal v rámci kapitálových výdajů ze svého rozpočtu částku 4 648 tis. Kč. Do této třídy výdajů spadaly především výdaje investičního charakteru, kde městys pořídil pozemky a financoval probíhající výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace.

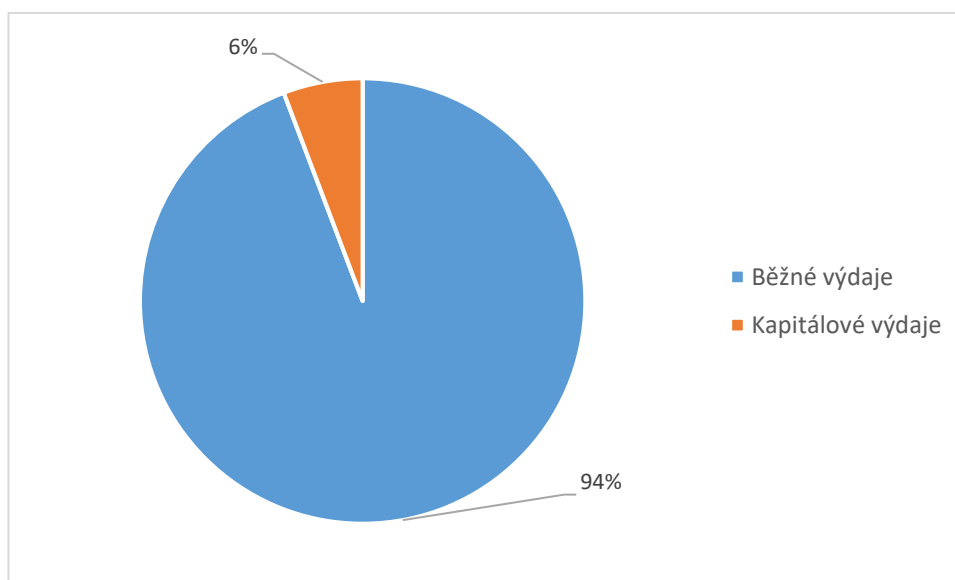
Běžné výdaje byly v roce 2010 ve výši 3 688 tis. Kč. Tyto výdaje pokrývaly běžný chod městyse. Jednalo se především o platy zaměstnancům, odměny členům zastupitelstva a povinné pojistné placené zaměstnavatelem. Dále výdaje plynuly na pokrytí nákladů za elektrickou energii, pohonné hmoty, počítačové programy atd. Z třídy běžné výdaje byly také v roce 2010 poskytnuty finanční prostředky ve formě příspěvku zřízeným příspěvkovým organizacím, především mateřské a základní škole.

Tabulka 4: Struktura výdajů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Běžné výdaje	3 688	44
Kapitálové výdaje	4 648	56
Celkem	8 336	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

Rok 2013 se vyznačoval, oproti roku 2010, vysokým podílem běžných výdajů. Porovnáme-li kapitálové příjmy, tak se jejich podíl na celkových výdajích oproti roku 2010 výrazně snížil. Graficky je struktura výdajů znázorněna na obr. 7.

Obrázek 7: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2013

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

Celkové výdaje v roce 2013 (Tabulka 5) se oproti roku 2010 snížily, a to na částku 6 056 tis. Kč. Objem vydaných peněžních prostředků v třídě běžné výdaje se zvýšil, a to na částku 5 707 tis. Kč. **Běžné výdaje** zaujímaly 94% podíl na veškerých výdajích městyse. Rozdíl mezi běžnými výdaji v roce 2010 a mezi běžnými výdaji v roce 2013, je částka v celkové výši 2 019 tis. Kč. Významná část finančních prostředků byla poskytnuta na opravy a udržování. Konkrétně se jednalo o výměnu oken a dveří v budově úřadu městyse a v hasičských

zbrojnicích v Českých Heřmanicích a v místní části Netřeby. Dále bylo nutné uhradit platy zaměstnancům a odměny členům zastupitelstva včetně povinného pojistného placené zaměstnavatelem. I rok 2013 se vyznačoval výdaji za elektrickou energii, pohonné hmoty, nákup drobného dlouhodobého majetku, počítačové programy apod.

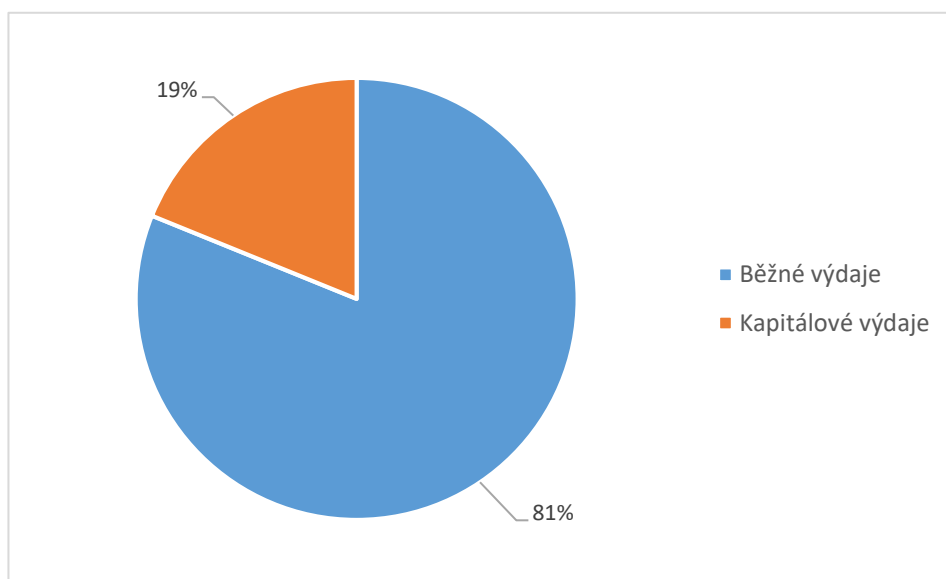
V roce 2013 se snížil podíl **kapitálových výdajů**, a to na částku 349 tis. Kč. Za tuto poměrně nízkou částku byly pořízeny pozemky. Právě rozdíl mezi kapitálovými příjmy je markantní. Obec vydala ze svého rozpočtu o 4 299 tis. Kč méně. Rok 2013 se tedy nevyznačoval žádnými investičními projekty. Prostředky z rozpočtu městyse byly poskytnuty především na výdaje běžného charakteru.

Tabulka 5: Struktura výdajů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Běžné výdaje	5 707	94
Kapitálové výdaje	349	6
Celkem	6 056	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

V roce 2017 se snížil podíl běžných výdajů oproti roku 2013. Obec realizovala vyšší výdaje do třídy kapitálové výdaje a podíl těchto výdajů na celkových výdajích se zvýšil. Graficky je struktura výdajů znázorněna na obr. 8.

Obrázek 8: Struktura výdajů dle druhového hlediska v roce 2017

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

V roce 2017 (Tabulka 6) se celkové výdaje oproti roku 2013 zvýšily a městys vydal ze svého rozpočtu částku 8 575 tis. Kč. **Běžné výdaje** se oproti rokům 2010 a 2013 zvýšily, a to na částku 6 958 tis. Kč a zaujímaly 81% podíl. Porovnáme-li je z běžnými výdaji z roku 2013, spatřujeme nárůst o částku 1 251 tis. Kč. Výdaje městyse plynuly na nákupy materiálu, vody, paliv, energií a pohonných hmot. Vedle toho byly značné finanční prostředky použity na opravy a udržování. V neposlední řadě městys poskytl neinvestiční příspěvky a transfery zřízeným příspěvkovým organizacím. Rok 2017 se stejně, jako roky předchozí, vyznačoval značnými výdaji na platy zaměstnancům, odměny členům zastupitelstva a povinné pojistné placené zaměstnavatelem.

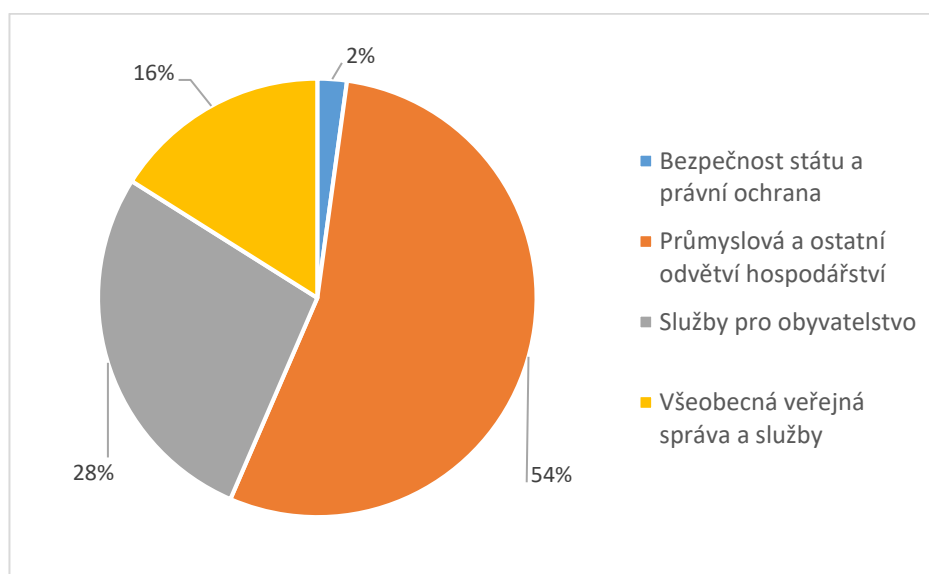
Kapitálové výdaje se oproti roku 2013 opět zvýšily, a to na částku 1 617 tis. Kč. Rozdíl mezi rokem 2013 a 2017 je částka 1 268 tis. Kč. Za tyto finanční prostředky byly pořízeny pozemky a pro potřeby městyse byl také zakoupen osobní automobil Škoda Rapid. V neposlední řadě byla financována výstavba altánu a třech parkovacích míst u katolického hřbitova.

Tabulka 6: Struktura výdajů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly

Třída	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Běžné výdaje	6 958	81
Kapitálové výdaje	1 617	19
Celkem	8 575	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

Druhá část analýzy struktury výdajů v letech 2010, 2013 a 2017 je zpracována podle **odvětvového hlediska třídění výdajů**. Z odvětvového hlediska se výdaje dělí na šest skupin. Největší část výdajů v roce 2010 tvořily výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Druhou největší část výdajů zaujímal skupina výdajů na služby pro obyvatelstvo. Třetí nejvýznamnější podíl na celkových výdajích tvořily výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby. Skupina výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu byla oproti ostatním skupinám výdajů zanedbatelná. Graficky je struktura výdajů znázorněna na obr. 9.

Obrázek 9: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2010

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

V roce 2010 (Tabulka 7) se jednalo především o výdaje ve skupině **průmyslová a ostatní odvětví hospodářství**, které zaujímaly 54% podíl. Městys vydal v rámci této části výdajů ze svého rozpočtu částku 4 528 tis. Kč. Finanční prostředky byly poskytnuty na odvádění a

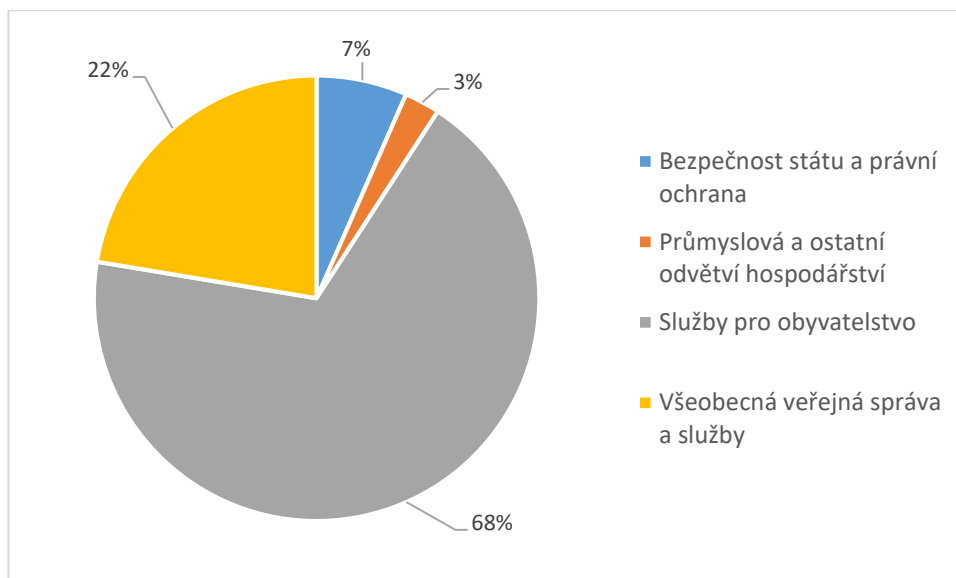
čištění odpadních vod. Jak už je výše zmíněno, v roce 2010 probíhala výstavba čistírny odpadních vod a kanalizace. Druhý největší podíl na celkových výdajích, ve výši 2 288 tis. Kč, zaujímaly výdaje na **služby pro obyvatelstvo**. Významnou část tvořily výdaje na komunální služby a územní rozvoj, vzdělávání a školské služby a v neposlední řadě také na ochranu životního prostředí. **Skupina všeobecná veřejná správa a služby** obsahovala výdaje ve výši 1 339 tis. Kč. Jednalo se především o výdaje na zastupitelstvo městyse. Velmi malá část finančních prostředků byla poskytnuta ze skupiny **bezpečnost státu a právní ochrana**. Tyto finanční prostředky plynuly na požární ochranu.

Tabulka 7: Struktura výdajů v roce 2010 a jednotlivé procentní podíly

Skupina	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Bezpečnost státu a právní ochrana	181	2
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	4 528	54
Služby pro obyvatelstvo	2 288	28
Všeobecná veřejná správa a služby	1 339	16
Celkem	8 336	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010

Oproti roku 2010 se změnila struktura výdajů. V **roce 2013** bylo nejvíce finančních prostředků vydáno na služby pro obyvatelstvo, konkrétně 68 % všech výdajů. Méně výrazný růst podílu na celkových výdajích pozorujeme u výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu a na všeobecnou veřejnou správu a služby. Výrazně se snížil podíl výdajů na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Graficky je struktura výdajů znázorněna na obr. 10.

Obrázek 10: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2013

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

Rok 2013 (Tabulka 7) se vyznačoval vysokými výdaji, a to v celkové ve výši 4 146 tis. Kč, na **služby pro obyvatelstvo**. Z daných finančních prostředků byly zaplacené výdaje na komunální služby a územní rozvoj a náklady na ochranu životního prostředí, konkrétně na nakládání s odpady. Značné prostředky byly poskytnuty mateřské a základní škole. Oproti roku 2010 bylo vydáno v rámci těchto výdajů o 1 858 tis. Kč více z rozpočtu městyse. Bylo to způsobeno výdaji na pořízení veřejného osvětlení. Došlo k výměně světelných bodů veřejného osvětlení, včetně výměny potřebné elektroinstalace ve sloupech, s cílem dosáhnout úspory elektrické energie, tedy snížení běžných výdajů městyse.

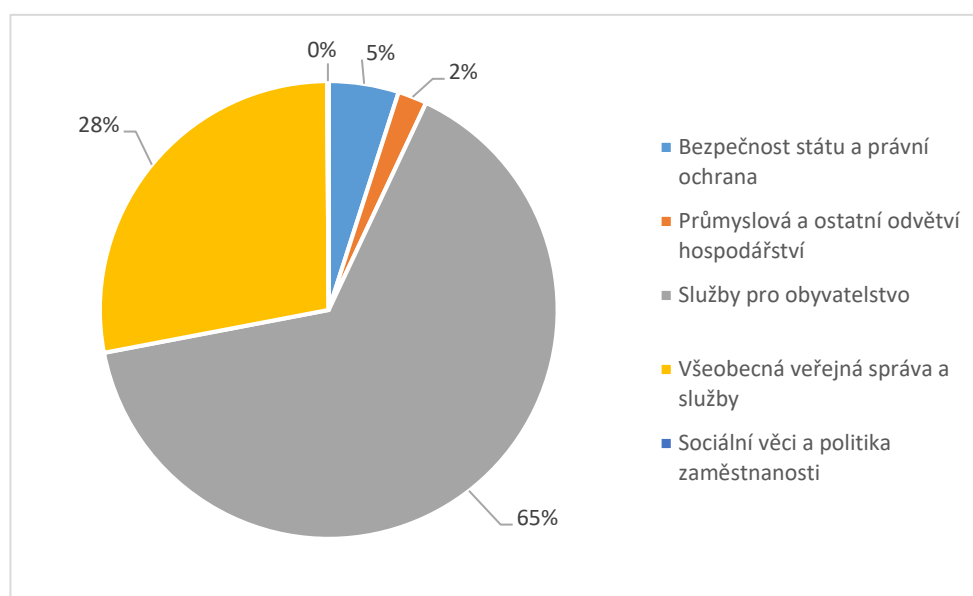
Druhou významnou část výdajů, ve výši 1 355 tis. Kč, zaujímala skupina **všeobecná veřejná správa a služby**. Z finančních prostředků byla hrazena činnost místní správy a náklady na zastupitelstvo městyse. Malá část finančních prostředků plynula na náklady spojené s volbami do Parlamentu ČR a volbou prezidenta ČR. Méně významná část finančních prostředků, ve výši 399 tis. Kč, byla poskytnuta z rozpočtu městyse na **bezpečnost státu a právní ochranu**. Obdobně jako v roce 2010 se jednalo především o výdaje na požární ochranu. V neposlední řadě dosáhly výdaje na **průmyslová a ostatní odvětví hospodářství** částky 156 tis. Kč. V této skupině spatřujeme výrazný pokles oproti roku 2010. Z rozpočtu městyse bylo vydáno o 4 372 tis. Kč méně. V roce 2013 byly prioritní spíše výdaje na služby pro obyvatelstvo.

Tabulka 8: Struktura výdajů v roce 2013 a jednotlivé procentní podíly

Skupina	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Bezpečnost státu a právní ochrana	399	7
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	156	3
Služby pro obyvatelstvo	4 146	68
Všeobecná veřejná správa a služby	1 355	22
Celkem	6 056	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013

Oproti sledovaným rokům 2010 a 2013 evidujeme poprvé za sledované období výdaje ve skupině sociální věci a politika zaměstnanosti právě v **roce 2017**. Ke změně dochází ve skupině všeobecná veřejná správa a služby, kde se podíl na celkových výdajích zvýšil a to na 65 %. Zároveň dochází ke snížení podílu výdajů na služby pro obyvatelstvo. Oproti roku 2013 nespatřujeme nikterak významné změny v podílu na celkových výdajích u skupiny výdajů na bezpečnosti státu a právní ochranu a ve skupině průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Graficky je struktura výdajů znázorněna na obr. 11.

Obrázek 11: Struktura výdajů dle odvětvového hlediska v roce 2017

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

Významné finanční prostředky (Tabulka 9), byly obdobě v jako předchozích letech, vydány na **služby pro obyvatelstvo**. Konkrétně plynuly finanční prostředky, ve výši 5 574 tis. Kč, na komunální služby a územní rozvoj. Mateřská a základní škola inkasovaly také značné finanční prostředky.

Ve skupině **všeobecná veřejná správa a služby** dochází k nárůstu výdajů. V roce 2017 bylo vydáno 2 391 tis. Kč. Porovnáme-li tyto výdaje s rokem 2013, bylo vydáno o 1 036 tis. Kč více. Jednalo se o výdaje na činnost místní správy, zastupitelstva a volby do Parlamentu ČR. V roce 2017 se poprvé za sledované období objevují výdaje na **sociální věci a politiku zaměstnanosti**, a to ve výši 10 tis. Kč. Konkrétně se financovaly služby sociální péče. Ze skupiny **bezpečnost státu a právní ochrana** bylo vydáno 424 tis. Kč. Jednalo se o finanční prostředky na podporu jednotek sborů dobrovolných hasičů. Co se týká skupiny **průmyslová a ostatní odvětví hospodářství**, tak evidujeme výdaje ve výši 176 tis. Kč. Ve skupině zemědělství, lesní hospodářství a rybářství nejsou evidovány žádné výdaje za sledované roky 2010, 2013 a 2017.

Tabulka 9: struktura výdajů v roce 2017 a jednotlivé procentní podíly

Skupina	Částka v tis. Kč	Podíl (v %)
Bezpečnost státu a právní ochrana	424	5
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	176	2
Služby pro obyvatelstvo	5 574	65
Sociální věci a politika zaměstnanosti	10	0
Všeobecná veřejná správa a služby	2 391	28
Celkem	8 575	100

Vlastní zpracování na základě: Monitor: Informační portál Ministerstva financí [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017

5 SHRNU TÍ POZNATKŮ A NÁVRH DOPORUČENÍ

V této kapitole si shrneme výše provedenou analýzu hlavních položek hospodaření městyse České Heřmanice. Následně si navrhujeme doporučení pro budoucí hospodaření městyse.

Příjmy v letech 2010-2017 kolísaly v rozmezí 5 700 tis. Kč – 11 850 tis. Kč. Nejméně finančních prostředků bylo přijato do rozpočtu městyse v roce 2011, kdy příjmy dosáhly výše 5 730 tis. Kč. Bylo to způsobeno tím, že v daném roce přijal městys neinvestiční transfery v zanedbatelné výši 685 tis. Kč. Tyto neinvestiční transfery získal městys od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a byly poskytnuty základní škole s cílem zvýšit kvalitu ve vzdělávání. V roce 2011 nebyly přijaty žádné investiční transfery. Právě tato skutečnost způsobila pokles příjmů jako celku. Naopak nejvyšších příjmů bylo dosaženo v roce 2015. Za daný rok inkasoval městys částku 11 842 tis. Kč. Získané finanční prostředky plynuly především z daní, ve výši 7 356 tis. Kč a další podstatná část příjmů, ve 4 160 tis. Kč, byla získána z přijatých investičních transferů z Fondu soudržnosti EU. V roce 2015 byly tyto investiční transfery využity (společně s dalšími finančními prostředky) na zateplení budovy kulturního domu a pohostinství.

Výdaje v letech 2010-2017 kolísaly v rozmezí 5 600 tis. Kč – 12 100 tis. Kč. Nejmenší část finančních prostředků, a to ve výši 5 621 tis. Kč, byla vydána z rozpočtu městyse v roce 2011. Jak je uvedeno výše, právě v roce 2011 byl, oproti jiným rokům, inkasován nízký objem příjmů, respektive transferů. V případě, že do rozpočtu plyne nízký objem transferů, tak příjmy, respektive výdaje jako celek klesají. V roce 2011 neměl městys naplánované žádné mimořádné výdaje. Z finančních prostředků byly v tomto roce spíše financovány výdaje běžného, neinvestičního charakteru. Naopak nejvyšší hodnoty dosáhly výdaje v roce 2015. V tomto roce bylo vydáno 12 080 tis. Kč z rozpočtu městyse a značnou část těchto výdajů tvořily výdaje na již zmíněné zateplení budovy kulturního domu a pohostinství.

Shrneme-li si rozdíl mezi příjmy a výdaji za období 2010-2017, tak se hospodaření městyse vyznačovalo spíše **kladným saldem**, vyjma dvou let, která si zmíníme níže. Nejmarkantnějšího přebytku bylo dosaženo v roce 2014. Právě přebytek z roku 2014 byl využit k postupnému odstranění úvěrového zatížení. Dofinancoval se úvěr poskytnutý před rokem 2010 na stavbu kanalizace. Zbylé finanční prostředky zůstaly na běžném účtu městyse. **Deficitním hospodařením** se vyznačoval rok 2012 a 2015. V těchto dvou letech nestačily přijaté příjmy k financování potřebných výdajů. **V roce 2012** skončilo hospodaření v deficitu ve výši 336 tis. Kč. Bylo to způsobeno především tím, že městys kofinancoval zateplení budovy

základní školy. I přes získané finanční prostředky z Fondu soudržnosti EU, bylo potřebné dofinancovat vlastní podíl městyse na zmiňovaném projektu, což způsobilo uváděný deficit městyse. K pokrytí deficitu byl využit přebytek z minulých let. V roce 2015 skončilo hospodaření v deficitu ve výši 238 tis. Kč. Za daný rok bylo sice dosaženo největších příjmů za sledované období 2010-2017, nicméně se opakovala situace z roku 2012. V roce 2015 byly kofinancovány dva velké investiční projekty, zateplení budovy kulturního domu a pohostinství. Deficit byl uhrazen z přebytků minulých let. Ani v jednom případě, kdy hospodaření městyse skončilo se záporným saldem, nebylo zapotřebí využít návratných zdrojů financování (úvěry, půjčky).

Z analýzy struktury příjmů v letech 2010, 2013 a 2017 vyplývá, že pro rozpočet městyse jsou nejvýznamnější **příjmy daňového charakteru**, neboť tvoří největší podíl na celkových příjmech městyse. Hospodaření městyse je na daňových příjmech značně závislé. V roce 2017 měly daňové příjmy podíl až 81 % na celkových příjmech a dosahovaly výše 8 178 tis. Kč. Jednalo se především o příjmy z výnosů z DPFO, DPPO a v další řadě z výnosů z DPH. Dále do rozpočtu plynula daň z nemovitých věcí. Vedle těchto daní obec stanovuje obecně závaznou vyhláškou místní poplatky, kde nejvíce příjmů plynulo právě z poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Srovnáme-li daňové příjmy v roce 2010, tak do rozpočtu městyse bylo inkasováno 4 824 tis. Kč. O tři roky později, tedy v roce 2013, přijal městys částku 6 060 tis. Kč. Ze získaných dat vyplývá, že v roce 2017 bylo přijato téměř dvojnásobek finančních prostředků z příjmů daňového charakteru, v porovnání s rokem 2011. **Přijaté transfery** tvoří ve sledovaných letech druhý nejvýznamnější podíl na celkových příjmech. V roce 2010 tvořily přijaté transfery až 40% podíl na celkových příjmech. Vyjádříme-li tento podíl v peněžních prostředcích, tak městys získal 3 522 tis. Kč. Městys přijímal v letech 2010, 2013 a 2017 dva druhy transferů, a to investiční a neinvestiční transfery. Investiční transfery plynuly například v roce 2010 od Ministerstva zemědělství a byly určeny na výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace. Značnou část neinvestičních transferů přijal městys v roce 2013 od Ministerstva pro místní rozvoj. Jednalo se o odměnu za 1. místo v soutěži Vesnice roku Pardubického kraje. Městys vyhrál soutěž na krajské úrovni v roce 2012. Z poskytnuté odměny byla kofinancována modernizace sociálního zařízení v mateřské škole a veřejného osvětlení. V roce 2017 byly poskytnuty značné finanční prostředky na veřejně prospěšné práce. Městys již několikátý rok zaměstnává občany za účelem údržby veřejných prostranství, úklidu a údržby veřejných budov. Právě na tyto pracovníky získává městys finanční prostředky formou dotace od Úřadu práce a

spoluúčast městyse činí v průměru 10 %. Vedle výše zmíněných příjmů získává městys do svého rozpočtu příjmy **kapitálové povahy**. Nejvíce prostředků, ve výši 259 tis. Kč, bylo získáno v roce 2010 a na celkových příjmech tvořily kapitálové příjmy poměrně zanedbatelný 3% podíl. Příjmy tohoto typu plynuly především z prodeje pozemků. Poslední druh příjmů, jehož podíl za sledované období zaujímal stabilní 3% podíl na veškerých příjmech městyse, byly příjmy **nedaňového charakteru**. Tento druh příjmů plynul zejména z příjmů z vlastní činnosti a nejvíce finančních prostředků, ve výši 252 tis. Kč, bylo získáno za sledované období právě v roce 2010.

Struktura výdajů v letech 2010, 2013 a 2017 byla v analýze rozdělena z druhového a odvětvového hlediska platné rozpočtové skladby. Podle druhového hlediska se výdaje dělí na běžné a kapitálové. Právě rok 2010 se vyznačoval vysokými **kapitálovými výdaji** ve výši 4 648 tis. Kč, které dosáhly 56% podílu na veškerých výdajích. Jak už je výše zmíněno, docházelo v tomto roce k výstavbě čistírny odpadních vod a kanalizace. Hospodaření v letech 2013 a 2017 se vyznačovalo spíše vysokými běžnými výdaji. V roce 2013 měly **běžné výdaje** až 94% podíl na veškerých výdajích realizovaných z rozpočtu městyse. Naopak nejvyšší částka 6 958 tis. Kč byla za sledované období vydána v roce 2017. Z běžných výdajů byly vypláceny platy zaměstnancům a odměny zastupitelům včetně povinného pojistného placeného zaměstnavatelem. Významná část finančních prostředků plynula na nákup materiálu, drobného dlouhodobého majetku, služeb, vody, pohonných hmot a energie. Městys v daných letech také poskytl finanční příspěvky a transfery svým zřízeným příspěvkovým organizacím, tedy mateřské a základní škole.

Odvětvové hledisko nám napomáhá zkoumat výdaje podrobněji, neboť podle tohoto hlediska jsou výdaje rozděleny do šesti skupin. Rok 2010 se vyznačoval vysokými výdaji ve skupině **průmyslová a ostatní odvětví hospodářství**. Tato skupina výdajů zaujímal 54% podíl na celkových výdajích. V této skupině byly zahrnuty výdaje na výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace. V roce 2013 a 2017 se změnila struktura výdajů a největší podíl zaujímal výdaje ve skupině **služby pro obyvatelstvo**. Největší podíl, konkrétně 68 %, zaujímal výdaje na obyvatelstvo v roce 2013. Z rozpočtu byly vydány finanční prostředky ve výši 4 146 tis. Kč a financovaly se z nich mimo jiné výdaje na komunální služby a územní rozvoj. Značné prostředky byly poskytnuty mateřské a základní škole. Největší částky za sledované období, ve výši 5 574 tis. Kč, dosáhly výdaje na služby pro obyvatelstvo v roce 2017. Struktura výdajů se výrazně od předchozích let nelišila, nicméně se zvýšily výdaje v oblasti vzdělávání, tělovýchovy, kultury a poskytování komunálních služeb.

Pro budoucí hospodaření bychom doporučili se více zaměřit na konečnou vyrovnanost rozpočtu, respektive na samotné sestavování rozpočtu, aby přijaté příjmy pokryly výdaje a hospodaření městyse neskončilo v deficitu. Městys by se do budoucna mohl zaměřit na další **zvyšování příjmů jako celku a eliminaci některých výdajů**. Městys by například mohl v budoucnu zvýšit obecně závaznou vyhláškou výši vybíraného místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Náklady na tuto službu převyšují příjmy. V roce 2019 se počítá s tím, že městys bude muset dotovat 159 tis. Kč z jiných zdrojů. Momentálně se zvyšování poplatku neplánuje, neboť by to pro obyvatele mohlo působit spíše demotivačně. K navýšení daňových příjmů, konkrétně daně z nemovitých věcí, by mohlo dojít i v případě, že zastupitelstvo rozhodne o navýšení koeficientu, podle kterého se tato daň stanovuje. V neposlední řadě je důležité zvyšovat počet obyvatel v městyse a jeho přilehlých místních částech. Městys České Heřmanice je členem Sdružení místních samospráv ČR a aktivně prosazuje novelizaci zákona o rozpočtovém určení daní s cílem navýšit příjmy ze sdílených daní. Sdružení místních samospráv ČR především navrhuje navýšení koeficientu počtu dětí MŠ a žáků ZŠ z 9 % na 11 %. Zároveň spekuluje o zavedení nového koeficientu, na základě kterého by se zvýšily daňové příjmy obcí.

Značnou **výhodu při hospodaření městyse** spatřujeme ve schopnosti získat dodatečné finanční prostředky (především dotace) na investiční, ale i neinvestiční projekty. Prostřednictvím těchto prostředků mohl městys realizovat takové projekty jako výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace, zateplení budovy kulturního domu a pohostinství. Dále je ve stávajících finančních možnostech zaměstnávat spoluobčany a zároveň získat užitek ve formě upravených veřejných prostranství s téměř minimálními náklady na odměny zaměstnancům. Městys v budoucnu plánuje, právě prostřednictvím dotací, financovat i další projekty. Jedná se především o projekty jako výstavba komunitního domu pro seniory, výstavba komunitního centra s přístavbou nového úřadu městyse, výstavba retenční nádrže, výstavba rodinných domů, sociálních bytů a mnohem více. Je důležité klást důraz na to, aby tyto projekty nezatěžovaly rozpočet městyse, respektive jeho výdajovou stránku (mandatorní výdaje). Vedle investic do výše zmíněných projektů, je nutné také podporovat rozvoj kultury a společenského života na území městyse. K tomu lze využít například nově zrekonstruovaný kulturní dům a pohostinství. Prostřednictvím výše zmíněných doporučení, můžeme v budoucnu očekávat zvýšení příjmů, respektive výdajů, ale především dojde k rozvoji městyse jako celku.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit vývoj hospodaření vybrané obce. Analýze byl podroben rozpočet městyse České Heřmanice.

Nejprve bylo nutné si teoreticky vysvětlit základní pojmy související s hospodařením obce. Vymezili jsme si, co je obec a určili předpoklady prostřednictvím, kterých plní obec své funkce. Dále byly uvedeny orgány obce a definovány vybrané pravomoci v oblasti hospodaření. Následovalo vymezení práv a povinností při hospodaření obce s vlastním majetkem. V další části práce jsme si uvedli, co je rozpočet a jaké má funkce. Rozpočtový proces jsme si rozdělili na čtyři fáze a tyto fáze stručně popsali. Struktura příjmů a výdajů rozpočtu obce byla rozčleněna z různých hledisek. Nejpodstatnější bylo dělení příjmů, respektive výdajů podle hledisek rozpočtové skladby. Na závěr byly uvedeny metody, prostřednictvím kterých se kontroluje hospodaření obce. Máme na mysli především institut přezkoumání hospodaření, sestavování závěrečného účtu a v neposlední řadě monitoring hospodaření, který provádí Ministerstvo financí ČR.

V další části práce jsme si charakterizovali městys České Heřmanice. Následně byla provedena analýza vývoje příjmů, výdajů a salda rozpočtů městyse České Heřmanice v letech 2010-2017. Nejprve jsme se zaměřili na vývoj příjmů, respektive výdajů. Ze zjištěných poznatků vyplynulo, že příjmy kolísaly v poměrně širokém rozmezí. Nejnižší hodnoty dosáhly příjmy v roce 2011, kdy městys inkasoval částku 5 730 tis. Kč. Naopak nejvyšší hodnoty dosáhly příjmy v roce 2013. V tomto roce plynuly do rozpočtu městyse finanční prostředky ve výši 11 842 tis. Kč. Rozdíl v minimálních a maximálních příjmech ve sledovaném období je markantní. V roce 2015 bylo oproti roku 2011 přijato více jak dvojnásobek finančních prostředků. Rozdíl v příjmech způsobila výše přijatých transferů v roce 2015. V letech, kdy dochází k čerpání transferů (především dotací), rostou celkové příjmy rozpočtu. Právě v roce 2015 byla městysu poskytnuta účelová dotace z Fondu soudržnosti EU na zateplení kulturního domu a pohostinství. Cílem projektů bylo především snížení nákladů na energie v obou budovách, respektive běžných výdajů městyse.

Výdaje v jednotlivých letech kolísaly v podobném trendu jako příjmy. Nejmenší hodnoty dosáhly výdaje v roce 2011, kdy byla z rozpočtu městyse vydána částka ve výši 5 621 tis. Kč. Mimořádné výdaje na investiční, ale i neinvestiční projekty byly v roce 2011 zanedbatelné. Městys neměl naplánované projekty, které by vyžadovaly dodatečné finanční prostředky, především transfery. Největší hodnoty dosáhly výdaje v roce 2015. Celkem byla v tomto roce

vydána částka ve výši 12 080 tis. Kč. Rok 2015 se vyznačoval, jak už je výše zmíněno, investicí na zateplení kulturního domu a pohostinství.

Hospodaření městyse se vyznačovalo spíše kladným saldem, vyjma dvou let, kde hospodaření skončilo v deficitu. Získaný přebytek zůstává na běžném účtu městyse a slouží jako finanční rezerva, využitelná například ke krytí deficitního hospodaření. V letech 2012 a 2015, kdy se hospodaření vyznačovalo záporným saldem, byly využity právě přebytky hospodaření minulých let. Především díky dobrému hospodaření, nebylo zapotřebí využít ke krytí deficitu návratných zdrojů financování (úvěry, půjčky).

Následně byla v analýze rozebrána struktura příjmů a výdajů ve vybraných letech 2010, 2013 a 2017. Příjmy jsme si rozdělili na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. V jednotlivých letech byla popsána jak jejich struktura, tak zobrazeny jednotlivé procentní podíly na celkových příjmech. Analýza nám odhalila, které příjmy jsou pro hospodaření městyse nejpodstatnější. Právě na daňových příjmech je hospodaření městyse značně závislé. V roce 2010 tvořily daňové příjmy 54% podíl na celkových příjmech. O sedm let později zaujímaly 81% podíl na celkových příjmech. Právě v roce 2017 byly přijaty zanedbatelné mimořádné příjmy ve formě dotací a relativní podíl daňových příjmů tedy vzrostl.

Vedle daňových příjmů jsou velmi důležitým zdrojem příjmů přijaté transfery. Především čerpání, ať už investičních či neinvestičních transferů, zvyšuje celkové příjmy v daném roce. Městys přijal především transfery a dotace poskytnuté od kraje, z kapitol jednotlivých ministerstev, ze státního rozpočtu a v neposlední řadě z Fondu soudržnosti EU. Městys tyto transfery využívá k financování plánovaných projektů. Kapitálové příjmy a nedaňové příjmy neměly významný podíl na celkových příjmech a vzniká zde prostor k jejich navýšení v budoucnosti.

Výdaje byly rozděleny podle druhového a odvětvového hlediska platné rozpočtové skladby. Nejprve jsme si výdaje rozdělili na běžné a kapitálové. Běžné výdaje tvoří významný podíl na celkových výdajích. V roce 2017 zaujímaly běžné výdaje až 91% podíl. Zároveň jsme si uvedli konkrétní výdaje, které doprovázejí běžný chod městyse. Ve většině let mají opakující se charakter a městys má povinnost je hradit. Tyto povinné výdaje tvoří zejména výdaje na energie, vodu, pohonné hmoty, účetní programy apod. Vedle toho vznikají měsíčně náklady na platy zaměstnancům a odměny zastupitelům. Významná výdajová položka je i povinné pojistné placené zaměstnavatelem. Vysoký podíl na běžných výdajích mají v Českých Heřmanicích i příspěvky a transfery poskytované zřízeným příspěvkovým

organizacím, tedy mateřské a základní škole. Kapitálové výdaje tvořily vyjma roku 2010, méně významný podíl na celkových výdajích. Prostřednictvím kapitálových výdajů se financují konkrétní investiční i neinvestiční projekty. Jednalo se především o výdaje na výstavbu čistírny odpadních vod a kanalizace, modernizace sociálních zařízení v mateřské škole, zateplení kulturního domu a pohostinství, zakoupení osobního automobilu pro potřeby městyse a další.

Struktura výdajů byla následně rozebrána z odvětvového hlediska, podle kterého se výdaje dělí na šest skupin. Toto členění nám umožňuje zkoumat výdaje více do hloubky. Z analýzy bylo zjištěno, že výdaje ve skupině průmyslová a ostatní odvětví hospodářství zaujímaly největší podíl na celkových výdajích v roce 2010. Právě v tomto roce docházelo k výstavbě čistírny odpadních vod a kanalizace. V letech 2013 a 2015 se změnila struktura výdajů a největší podíl na celkových výdajích zaujímaly služby pro obyvatelstvo. Právě výdaje na služby pro obyvatelstvo se v čase zvyšují a jejich podíl na celkových výdajích roste. V rámci těchto výdajů došlo například k výměně světelných bodů veřejného osvětlení včetně výměny potřebné elektroinstalace ve sloupech. Cílem této výměny bylo především dosáhnout úspory elektrické energie, tedy primárně snížit běžné výdaje městyse.

V budoucnu plánuje městys financovat (s využitím dotací) významné projekty pro obyvatele. Máme na mysli výstavbu komunitního domu pro seniory, výstavbu komunitního centra s přístavbou nového úřadu městyse, výstavbu sociálních bytů a mnohem více. Je důležité pamatovat na to, aby náklady na budoucí provoz jednotlivých staveb nezatěžovaly výdajovou stránku rozpočtu, respektive běžné výdaje.

Nadále je nepochybně nutné posilovat příjmy rozpočtu městyse. Zastupitelstvo městyse by například mohlo navýšit obecně závaznou vyhláškou výši vybíraného místního poplatku. Máme na mysli především poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Zároveň by příjmovou stránku rozpočtu mohlo pozitivně ovlivnit navýšení koeficientu, na základě kterého se vybírá daň z nemovitých věcí. Doporučujeme i nadále kooperovat se Sdružením místních samospráv ČR a usilovat o novelu zákona o rozpočtovém určení daní za účelem navýšit příjmy ze sdílených daní. Pro budoucí hospodaření je důležité i využívat nabízených transferů a dotací s cílem financovat investiční, ale i neinvestiční projekty, které podpoří rozvoj městyse a jeho místních částí.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BŘEŇ, Jan. Základní principy hospodaření obce 1. *Deník veřejné správy* [online]. 2010 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6432524>
- [2] BŘEŇ, Jan. Přezkoumání hospodaření obce 1. *Deník veřejné správy* [online]. 2012 [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6546647>
- [3] BŘEŇ, Jan. Postavení zastupitelstva obce. *Deník veřejné správy* [online]. 2007 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6262427>
- [4] BŘEŇ, Jan. Právní postavení rady obce. *Moderní obec* [online]. 2011 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/pravni-postaveni-rady-obce/>
- [5] BŘEŇ, Jan. Organizační složky obce. *Deník veřejné správy* [online]. 2017 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6734084>
- [6] BÝMA, Miroslav. Postup při zřizování příspěvkové organizace. *Moderní obec* [online]. 2008 [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/postup-pri-zrizovani-prispevkove-organizace/>
- [7] BÝMA, Miroslav. Orgány obce. *Moderní obec* [online]. 2012 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/organy-obce/>
- [8] CÍSAŘOVÁ, Eliška a Jan PAVEL. *Průvodce komunálními rozpočty, aneb, Jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu* [online]. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008 [cit. 2019-03-31]. ISBN 978-80-87123-06-5.
- [9] ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1993, částka 1, str. 3-16, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>
- [10] ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 73, str. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>
- [11] ČESKO. Zákon č. 260/2017 Sb.; kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2017, ročník 2017, částka 90, str. 2799-2800, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-260>
- [12] ČESKO. Zákon č. 565/1990 Sb., zákon České národní rady o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1990, částka 92, str. 2106-2109, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>
- [13] ČESKO. Vyhláška č. 323/2002 Sb., vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2002, částka 118, str. 6909-6967, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

- [14] ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, str.1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- [15] ČESKO. Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004, částka 138, str. 8078-8086. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2004-420>
- [16] ČESKO. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 73, str. 3513-3515, ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>
- [17] ČERVENKA, Miroslav. Spolufinancování dotací z pohledu obcí jako žadatelů o podporu. *Moderní obec*. 2017, 2017(10), 70
- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2018* [online]. 2018 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>
- [19] ELIÁŠ, Pavel. Almanach České Heřmanice 1226-2016. *České Heřmanice* [online]. COPYRIGHT©2016-2019[cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <http://www.ceskehermanice.cz/index.php/mestys/historie/almanach>
- [20] GRZYWA BAGAROVÁ, Martina. Nový způsob sledování hospodaření a zadluženosti obcí. *Moderní obec*[online]. 2008 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.moderni-obec.cz/novy-zpusob-sledovani-hospodareni-a-zadluzenosti-obci/>
- [21] KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3579-104.
- [22] KAMENÍČKOVÁ, Věra a Ondřej PIROHANIČ. Výdaje obcí – porovnání vývoje a struktury obecních výdajů. *Deník veřejné správy* [online]. 2008, (4) [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6346154>
- [23] MATEJ, Miroslav. Financování obcí v ČR – současný stav a další vývoj RUD a dotací. *Deník veřejné správy*[online]. 2017 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6743008>
- [24] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Monitoring hospodaření obcí – SIMU rok 2011* [online]. Praha, Copyright©2005-2013 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2010/monitoring-hospodareni-obci-simu-2011-13782>
- [25] MINISTERSTVO FINANCÍ. *Monitoring hospodaření obcí* [online]. Praha, Copyright©2005-2013 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-obci>
- [26] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/>. Údaje pro Městys České Heřmanice za roky 2010-2017

- [27] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42 [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010
- [28] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013
- [29] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-prijmy-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017
- [30] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2010
- [31] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013
- [32] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-druhovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017
- [33] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013
- [34] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2013
- [35] *Monitor: Informační portál Ministerstva financí* [online]. Ministerstvo financí ČR a C42. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/obce/detail/00278661#rozpocet-vydaje-odvetvovy>. Údaje pro Městys České Heřmanice za rok 2017
- [36] Obec České Heřmanice. *Heřmánek. Čtvrtletník obce České Heřmanice 4/2017* [online]. České Heřmanice: Obec České Heřmanice, 2017 [cit. 2018-10-23]. Dostupné z: <http://www.ceskehermanice.cz/index.php/mestys/hermansky-zpravodaj/hermansky-zpravodaj/hermanek-2017/detail>
- [37] Obec České Heřmanice. *Heřmánek. Čtvrtletník obce České Heřmanice 4/2013* [online]. České Heřmanice: Obec České Heřmanice, 2013 [cit. 2018-10-23]. Dostupné z: <http://www.ceskehermanice.cz/index.php/mestys/hermansky-zpravodaj/hermansky-zpravodaj/hermanek-2013/detail>
- [38] Obec České Heřmanice. *Heřmánek. Čtvrtletník obce České Heřmanice 4/2010* [online]. České Heřmanice: Obec České Heřmanice, 2010 [cit. 2018-10-23]. Dostupné z: <http://www.ceskehermanice.cz/index.php/mestys/hermansky-zpravodaj/hermansky-zpravodaj/hermanek-2010/detail>

- [39] OBROVSKÝ, Jan. Závěrečný účet? Stručný, přehledný, vypovídající. *Moderní obec* [online]. 2005 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/zaverecny-ucet-strucny-prehledny-vypovidajici>
- [40] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-807-3576-141.
- [41] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-726-1086-4.
- [42] PILNÝ, Jaroslav. Hospodaření s majetkem obcí. *Deník veřejné správy* [online]. 2014 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6643218>
- [43] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-802-4756-080.
- [44] SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-807-4789-670.
- [45] TOMÁNEK, Petr. Role dotací v územních rozpočtech. *Deník veřejné správy* [online]. 2002 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=557249>
- [46] VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2018. ISBN 978-80-87544-99-0.